Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5300 · 7/20 ՅՈՒԼԻՍ 1903 · ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ · 25 ՌԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1321 · Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5300

درعلیه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց Թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, Constantinople

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	ղրշ
» » » »	վեցամսեայ	70	»
» » » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆր.
» » »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԱՏԱՆԱՅԻ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ատանայի եկեղեցական եւ կրթական վիճակին վրայ մէկէ աւելի անգամներ գրուած է, այսօր Արեւելքի ընթերցողներուն կը ներկայացնեմ Ատանայի երկրագործական, այգեգործական, առեւտրական եւ տնտեսական կացութիւնը:

Ատանա Մէրսինէն 65 քիլոմէթր հեռու, Տաւրոսի լեռնաշղթային հարաւային արեւելեան կողմը, պարտէզներով եւ արուարձաններով շրջապատուած, 55,000 բնակիչով կուսակալանիստ քաղաք՝ որ Սիհան գետին արեւմտեան կողմը պզտիկ բլրակի մը վրայ կառուցուած է: Տարսոնի այս քոյր քաղաքը որ իրմէ 40 քիլոմէթր հեռու է, իբրեւ կեդրոն երկրագործական, այգեգործական եւ վաճառականական գործառնութեանց՝ մեծ կարեւորութիւն ունի: Քաղաքը երբեմնի — 40-50 տարի առաջուան — ոչ-առողջապահիկ վիճակը չունի, եւ սալայատակները ամէն փողոցի մէջ գրեթէ կանոնաւոր կերպով շինուած են, մանաւանդ վերջին տարիները, Պահրի փաշայի օրով նոր ձեւով շինուելու վրայ են: Քաղաքէն 4-5 ժամ հեռաւորութեամբ գտնուող ճախճախուտ վայրեր բոլորովին մշակել, չէն եւ արգասաբեր արտերու եւ արօտավայրերու փոխուած են: Քաղաքին մօտէն եւ մէջէն աղբանոցները վերցած են եւ սովորական ամառնային ջերմն ու տենդը գոյութիւն չունի: Կ'արժէ հոս յիշել Ատանայի հսկայակ կամուրջը, պատկառելի Ուլու Ճամին, Նորաշէն Հիւանդանոցը, գեղակերտ Ս. Աստուածածին մայր եկեղեցին, Նորակերտ կառավարական պաշտօնարանը եւ ուրիշ նոր ձեւով ու գեղեցիկ ճաշակով շինուած հարիւրաւոր տուներ եւ շէնքեր: Ատանացի Թուրքեր, մեծ մասամբ պաշտօնեայ, երկրագործ եւ փոքր մէկ մասը այգեգործ, արհեստաւոր եւ խանութպան են: Իսկ Հայերը վաճառական, արհեստաւոր, խանութպան, այգեգործ եւ փոքր մէկ մասն ալ հողագործ է:

Ատանայի կտաւեղէններու վաճառականները ուղղակի կը գործեն Պէյրութի հետ: Ատանա որ ամէն տեսակ արհեստաւորներ ունի, վերջին տարիները մեծ հոգ կը տարուի, աւելի նրբացման եւ կատարելագործման արհեստներու եւ գործիներու: Մանաւանդ վերջին տարիներու մէջ նորելուկ վաճառողներու եւ երկաթավաճառներու թիւը շատցած է եւ Ատանայի համար պէտք եղող ամէն ինչ կը սպառէ: Բժիշկներու, դեղագործներու փաստաբաններու եւ ատամնաբոյժներու թիւը զգալի կերպով աւելնալու վրայ է: Ատանա ունի բամպակի եւ ցորենի վեց մեծ գործարաններ եւ ասոնցմէ զատ Սիհան գետին ափանց վրայ շատ մը ջաղացքներ: Իսկ շուշմայի իւղ եւ տահան հանող 12 գործարաններ նոյնպէս ցորենէն պուլղուր հանող 15 գործիներ: Կարեւոր է հոս յիշել դերձանի հսկայ գործարանը՝ որ հինգ տարի առաջ շինուեցաւ եւ իր մէջ կը բանին 400 երկսեռ բանուորներ, Փոքր Ասիոյ մէջ միայն Ատանայի կուսակալութեան մէջ կը գտնուին դերձանի գործարաններ, մէկը տեղս, իսկ միւսը Տարսոնի մէջ. վերջինը աւելի հին է: Այս գործարանները ներքին գաւառներու հետ մեծ գործառնութիւններ կը կատարեն: Ատանայի մէջ կը գտնուին նաեւ հաստ եւ բարակ գուլպաներու կրկին հսկայ շոգեշարժ մեքենաներ՝ որոնք բաւական կարեւոր սպառումներ կ'ընեն շրջակայ քաղաքներու հետ. թէպէտեւ բարակ դերձանի մեքենան դեռ նոր եկաւ, սակայն միւսը վեց տարիէ ի վեր կը գործէ: Օճառ պատրաստելու համար ալ նոր գործարան մը պիտի բացուի: Ատանայի մէջ կան նաեւ 2 հսկայ եւ 10 պզտիկ գործարաններ: Մեծ յոյս ունինք որ Ատանա աւելի պիտի բարգաւաճի, շնորհիւ կայս. կառավարութեան հոգածութեան:

⁂

1886 Թուականը Ատանայի համար շատ կարեւոր եղաւ, այդ Թուականին շինուեցաւ Ատանա-Տարսոն-Մէրսին երկաթուղին իր վաճառականական եւ երկրագործական ներածումները եւ արտածումները արագ եւ կանոնաւոր եղան: Այդ Թուականէն յետոյ՝ տեղացի երկրագործներ բոլորովին անտեղեակ հողագործական գործիներու, հետզհետէ բերել տալ սկսան կալսելու, հնձելու, հերկելու եւ ուրիշ շատ տեսակ գործիքներ: Գրեթէ ամէն մեծ եւ միջնակարգ երկրագործներ ունին, բացի կալսելու գործիքէն, որ շատ սուղ է, մնացեալները:

Երբ հողատէրը գործիներ չունէր, կը յիշեմ դեռ տղայ էի, մարտի վերջերը 4000ի չափ մշակներ կու գային եւ մինչեւ յուլիսի վերջը կը մնային: Երեքշաբթի օրերը փողոցները անանցանելի կ'ըլլային — ասոնք կը բռնուէին շաբաթականով — մինչեւ երեկոյ եռուզեռ եւ իրարանցում պակաս չէր ըլլար: Երկրագործներ ամէնն ալ հարիւրաւորներով մշակ բռնելէն յետոյ իրենց ագարակները կ'երթային. այս տարիներուն մէջ հողատէրները պարտք ըրած բանը գրեթէ չէին գիտեր եւ մշակներ մէկ քանի ամիսներու միջոցին իրենց քսակները լեցուն կը դառնային իրենց ծննդավայրերը՝ Խարբերդ, Պիթլիս, Տիարպէքիր, Մուսուլ եւ շրջակաները: Սակայն հիմա Ատանա եկող մշակներու թիւը զգալի կերպով պակսած է. հազիւ 10,000ի չափ որոնք հազիւ 1ուկէս ամիս կը գործեն շատ աժան շաբաթականով: Իրարու ետեւէ քանի մը տարիներ հունձքերու եւ արտադրութիւններու սակաւութիւնը եւ աժանութիւնը պատճառ եղան երկրագործ տարրին տնտեսական անկման: Սակայն այս տարի պիտի կրնան բաւական Թեթեւցնել իրենց պարտքերը: Կը մաղթեմ որ այս տարուան պէս առատ տարիներ պիտի կարողանան հողագործները բոլորովին ազատել իրենց պարտքերէն:

Ատանայի երկրագործները կը ցանեն մեծ մասամբ ցորեն, գարի, բամպակ, շուշմա եւ վարսակ, իսկ սիսեռ, լուբիայ եւ ուրիշ արմտիքներ՝ շատ քիչ քանակութեամբ: Սովորական տարիներ սերմը մէկէն մինչեւ 15 կը հանէ, իսկ առատ տարիները՝ մինչեւ 40 հասցնող եւ տուող բերրի արտեր կը գտնուին: Արտերը իւրաքանչիւր 15 տարին անգամ մը քանի մը տարիներ խոպան կը Թողուին: Ատանայի երկրագործական բերքերը իրեն բաւելէն յետոյ մեծ քանակութեամբ ալ բամպակ, շուշմա, ցորեն, գարի եւ վարսակ կը ղրկէ իւրաքանչիւր տարի Եւրոպա եւ Թուրքիոյ այլեւայլ կողմերը:

Ատանայի գրեթէ ամէն կողմը, մինչեւ երեք ժամ հեռաւորութեամբ, կը գտնուին այգիներ: Իսկ պարտէզները Սիհանի ափանց եւ քաղաքի շուրջը մինչեւ 1ուկէս ժամ հեռաւորութեամբ, երբեմն ալ ագարակներու եւ գիւղերու մէջ: Այգիներուն դիրքը շատ գեղեցիկ է, ոմանք բլրակներու վրայ, ոմանք գետին եզերքը եւ ոմանք ալ ճամբաներու երկու եզրերը՝ որոնք շատ հաճելի ու հիանալի տեսարան մը ունին ամէն տեղ: Ապրիլին մէջ արդէն ծառերը բեռնաւորուած են երփներանգ ծաղիկներով. անոնց Թոյրն ու բոյրը ամէն կիրակի իրեն կը հրաւիրէ երկսեռ բազմութիւն մը, որոնք կառքերով ու ձիերով կ'երթան դաշտային ժամանց մը ընելու համար:

Այգեգործները երկու կարգի կը բաժնուին. առաջին դասակարգը ընտանիքով օդափոխութեան համար կ'երթայ այգի, այս դասակարգը կը պատկանի՝ տեղւոյս կուսակալէն սկսեալ՝ կառավարական պաշտօնեաները, վաճառականները, արհեստաւորներէն միջակ կացութիւն ունեցողները: Ասոնք երեկոները իրենց զբաղումները Թողլով՝ կառքերով եւ ձիերով կ'երթան այգիները եւ առաւօտուն կը վերադառնան: Իսկ երկրորդ դասակարգը կը շահագործէ այգին եւ ընտանիքի իւրաքանչիւր անդամը առաւօտէն մինչեւ երեկոյ բաժանեալ զբաղումներ ունի: Մայիս 1էն մինչեւ օգոստոսի վերջերը կը մնան այգիները: Հիմակուան այգիները ամէն տեսակ պտղատու ծառերով լեցուն են: Վերջին տարիներու մէջ պատուաստագործը շատ առաջ գնաց: Այսօր ամէն այգեպան հարիւրաւորներով պատուաստուած ծառեր ունի: Նշենին սերմանուելէն երեք չորս տարի յետոյ՝ շատ լաւ կը յարմարի պատուաստի, անանկ որ տեղացիք սկսան Մալաթիայէն, Իզմիրէն եւ ուրիշ տեղերէ պատուաստներ բերել տալ: Այս մէկ քանի տարիներու միջոցին Իզմիրի անկուտ եւ ուրիշ ընտիր խաղողի տեսակները պատուաստուեցան, սակայն շատ քիչ քանակութեամբ: Հոս խաղողը յունիսին մէջ կը հասնի եւ հազիւ 2ուկէս ամիս կրնան դիմանալ այգիներու խաղողները. անկէ յետոյ ալ պարտէզներու խաղողները կը հասնին եւ կը տեւեն 2ուկէս ամիս: Այգեգործները շատ լաւ կացութիւն մը ունեցած են, այն Թուականներուն երբ չամիչին 180 օխան կը ծախուէր մինչեւ 20 մէճիտ. ամէն դաշտ ու արտ եւ խոպան վայրեր այգիներու վերածուեցան շատ քիչ ժամանակամիջոցի մէջ:

Դժբաղդութիւնը սկսաւ երբ Ֆրանսա չամիչ չառնել սկսաւ. 4000 այգետէրներու խաղողին բերքը Ատանայի եւ շրջակայ գիւղերուն համար շատ աւելի ըլլալով, գինը մեծ անկում մը ունեցաւ: Եւ այսօր շատ խեղճ կացութիւն մը ունին անոնք՝ որոնք այգիի տէր են կամ իրենց հայրերէն այգիներ ժառանգած են եւ իրենց զբաղումն է այգեգործութիւնը: Այս տարի որ Ատանայի համար առատ տարի մը եղաւ, պտուղներու եւ խաղողի արդէն անկեալ գինը նորէն անկում մը մը ունեցաւ, եւ չծախուիլ սկսաւ: Այգետէրներէն 10-100 տրամադր ունեցողներ բաւական շատ կը գտնուին: Շատեր խաղողի ինկած գինէն յուսահատած՝ արտի վերածած են իրենց այգիները եւ շատեր ալ կը խորհին ընելու: Պարտէզներն ալ այգիներու յար եւ նման են, միայն Թէ բանջարեղէնները եթէ քիչ մը կանուխ հասցնեն, կրնան քիչ մը շահիլ: Պարտիզպանները մեծապէս կ'օգտուին Սիհանի ջուրէն եւ միշտ կը ջրեն իրենց պարտէզները, իսկ անոնք որ Սիհանէն հեռու են, լայն եւ մեծ ջրհորներու միջոցաւ կը ջրեն: Պարտէզներու մեծագոյն մասը Սադուկեցիներուն ձեռքն է, իսկ տեղացիներէն անոնք որ պարտէզի տէր են, անոնց կը յանձնեն՝ որոնք գիտեն քաջապէս մշակել պարտէզները: Շերամաբուծութիւնը շատ ծաւալ չէ գտած: Անասնաբուծութիւնը եւ հաւաբուծութիւնը տակաւին մուտք չէ ըրած. միայն երկրագործին պէտք եղող կենդանիներէն եւ հաւերէն աւելի չի գտնուիր: Ընդարձակ ու բերրի արօտավայրերու եւ դաշտավայրերու տէրն եղող Ատանացին միշտ անտես ըրած է շերամաբուծութիւնը, անասնաբուծութիւնը, հաւաբուծութիւնը եւ ուրիշ երկրագործական մշակումները, ինչպէս գետնախնձոր, ձիթենի եւլն: Եթէ Գոնեայի գիծը երկարէր մինչեւ Պաղտատ, շատ աւելի սպառում պիտի ունենար Ատանա, իր ագարակներու, այգիներու եւ պարտէզներու բերքը եւ արտադրութիւնը, քանի որ շատ շուտ կը հասցնէ, դրացի քաղաքները ղրկելով չանոր բաւական կարեւոր աղբիւր մը պիտի ստանար: Այն ատեն Ատանայի հողատէրները, այգետէրները եւ պարտիզպանները տնտեսական շատ բարգաւաճ վիճակ մը պիտի ունենան:

Ատանա Տ. Յ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՀԱՅԵՐԸ

Այս պահուս երկու լուրջ խնդիրներ կը զբաղեցնեն միտքերը Սելանիկի Հայերուն. առաջինը՝ քահանայի խնդիրը, երկրորդը՝ եկեղեցիի շինութեան խնդիրը: Ճիշդ տարի մը կ'ընէ որ Տ. Մկրտիչ քահանայ Ջիլատեան պաշտօնի կոչուած է մասուռ Հոգաբարձութեան հրաւէրովը եւ Պատրիարքարանի հաւանութեամբը. իրեն համար գրեցի թէ բարի տրամադրութիւններով օժտուած եկեղեցական մըն է, եւ մանկապարտէզ, դպրոց, լսարան հաստատելու գաղափարները, մասամբ յաջողութիւններ, յոռի տրամադրութեան արդիւնք չեն կրնար ըլլալ անշուշտ եւ ուրախ եմ որ յաւակնութեամբս մէջ չեմ սխալած: Ուրիշ բան է թէ իր այդ տրամադրութիւնները ուզուած թափով չի կրնար ծաւալեցունել կրթական գործին առաջդիմութեան, քանի մը ազգայիններու հանած խոչընդոտներու երեսէն. զարմանալին հոն է որ, ճիշդ այդ քանի մը անձերն էին, որոնք պատճառ եղան Տ. Մկրտիչի Սելանիկ գալուն եւ հիմա ելեր կը յայտարարեն անդին ասդին թէ մինչեւ որ քահանան Սելանիկէն չմեկնի՝ սանկ չեն ըներ, նանկ չեն ըներ, եւայլն:

Եկեղեցիին շինութիւնը արտօնող կայսերական Ֆէրմանին շնորհումը աւետեցին մեր օրաթերթերը, ինչ որ անհուն բերկրութիւն պատճառեց տեղւոյս ազգայիններուն:

Առանց տատամսելու, պէտք է շինութեան ձեռնարկել, քահանայ, մասուռ Հոգաբարձութիւն եւ ժողովուրդ համերաշխաբար աշխատելով եւ փցուն վէճերը, անձնական սին հակիրներն ու նկատումները սանկ ժամանակի մը համար գոնէ մէկդի Թողած: Այս կերպով գործը գլուխ կը հանուի եւ ուրիշները մեր վրան չենք խնդացներ:

Առ այժմ չեմ ուզեր անուններ մատնանիշ ընել, բայց Թո՛ղ չկարծուի Թէ անձնական քինախնդրութիւն յագեցնելու ձգտող անձերու արարքը պիտի Թաղուի հո՛ս, միմիայն Սելանիկ քաղաքի Հայերուն մէջ:

Քահանայի խնդիր յարուցանելուն մէջ ալ իրական շահ մը չկայ բացարձակապէս, ամէն տարի քահանայ փոխել, առաջէն լաւ վերաբերուիլ եւ ետքէն, աննշան անհամաձայնութիւններով վարկաբեկ ընել զա՛ն, վռնտելու յանդգնիլ՝ այպանելիքներ են, երբ լուրջ եւ ծանր պարագաներ չկան մէջտեղը:

Ժամերգութիւններու մէջ տկար ըլլալը մեծ յանցանք մը չէ ո՛ր նորընծայ քահանան անանկ չէ եղած: Քիչ մը յորդոր կը բաւէ, որպէս զի լաւ պատրաստուի ժամերգութիւններու. քիչ ժամանակ ետքը պիտի տեսնուի թէ զգալի բարեփոխում մը կայ երգեցողութիւններուն, պակաս կարդացած բաներուն մէջ, եւ այլն:

Ցաւալի բան մըն ալ կայ. ամէնին չժամին գործի, խօսքի խառնուիլն է. երանելի հասարակաց կարծիքը այս ասուեճան խրատականային պաշտօնութիւն ցոյց չէր տուած երբե՛ք:

ՀՐԱՉԵԱՅ

Սելանիկ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ

Դաստիարակութեան արուեստը ամէնէն հին արուեստն է: Նախապատմական ժամանակներու մէջ, երբ առաջին անգամ այր ու կին կապուեցան մշտատեւ կապերով եւ ընտանիքին հիմը դրին, սկսաւ հայրական դաստիարակութիւնը:

Սակայն մայրական դաստիարակութիւնը անկէ հին է: Ինչպէս որ կենդանին կը վարժեցնէ իր ձագերը՝ կեր որոնելու, վազելու, Թռչելու, լողալու, այնպէս ալ նախաչքընդեղեան մայրը կը ջանար զաւկին անկախութիւնը ապահովել արտաքին բնութեան մէջ: Վերջին գործը աւելի դժուար էր, քանի որ մարդ աւելի անօգնական կը ծնի քան կենդանին: Այսպէս ուրեմն հնագոյն դաստիարակութիւնը Ֆիզիքական խնամածութիւնն էր: Դարերու ընթացքին մէջ որքան որ մարդիկ անասնական վիճակէն բարձրացան, նոյնքան դաստիարակութիւնն ալ իր խնամքը մարմինէն հոգիին դարձուց. սակայն այս ընթացքը շատ հեռու տարաւ զիրենք: Ու եղաւ ժամանակ մը, երբ բոլորովին մոռցան թէ մարդը կնոջ ծննդաբերութեան արդիւնքն է. իրենց բոլոր ուշադրութիւնը հոգիին վրայ կեդրոնացուցին:

Հին դարու մէջ մանկավարժութեան բովանդակ նպատակն էր, մարմինն ու հոգին, բնաւորութիւնն ու իմացականութիւնը ներդաշնակ կերպով զարգացնել: Կիկերոն դաստիարակելու այդ մեթոտը կը ջատագովէ: Այն ժամանակ դաստիարակ ուսուցիչը մեծ յարգ ու համարում կը վայելէր. գոնէ այսպէս կը տեսնենք զգայուն Ելլադայի մէջ: Մեծն Աղեքսանդր վայրկեան մը չէր կրնար զատուիլ իր ուսուցչէն՝ Արիստոտէլէն, յաղթական ու տիեզերական արշաւանքներու ժամանակ:

Հռովմէացիներու ժամանակ, որոնք արուեստ եւ գիտութիւն փոխ առին Յոյներէն, ուսուցիչներու վիճակը ընդհանուր կերպով ինկաւ եւ դաստիարակութեան գործը յանձնուեցաւ գերիներուն եւ ազատագրուածներուն: Քրիստոնէութեան առաջին դարերուն՝ ազգերու գաղթականութեան ժամանակ, երբ արուեստից ու գիտութեանց բեկորները ապաստանեցան վանքերու պարիսպներուն ետին, երբ վարդապետներ ու կոյսեր նուիրուեցան դաստիարակութեան գործին, ուսուցչաց վիճակը վերստին բարձրացաւ: Կրօնական քարոզիչները, կրօնապաշտոններու մէջ, Աւետարանի քարոզիչ ու միանգամայն դաստառ եղան:

Քրիստոնէութեան դարձէն անմիջապէս յետոյ կը սկսէր ուսումը: Հիմնուեցան բազմաթիւ վանքեր, քաղաքակրթութեան ճշմարիտ ապաստաններ, որոնք իրենց բարերար լոյսը ճառագայթեցին անտառներու խոր մթութեան ու սրտերու մէջ:

Միջին դարերուն՝ հոգիի եւ մարմինի ներդաշնակ զարգացումին տեղ եկաւ երկուութիւնը, այսինքն աշխատութեան բաժանումը: Միջնադարեան դպրոցներու ասկետիք դաստիարակութիւնը միակողմանի էր. անիկա կ'աշխատէր միայն միտքը յղկել, իսկ բնաւորութեան կրթութեանը հոգը ձգած էր ընտանիքին ու կեանքին: Արդէն դպրոցներու մէջ տրուած դաստիարակութիւնն ալ բան մը չէր արժեր. ամբողջ աշխատութիւնին նուիրուած էր աշակերտները վարժեցնելու հնազանդութեան ծնողաց, աւատապետներու, դաստիարակներու եւ եկեղեցական կարգադրութեանց: Ֆիզիքական դաստիարակութեան վրայ ո՛չ կը մտածէին եւ ոչ կ'ուզէին գիտնալ անոր կարեւորութիւնը: Մարմինը մեղքի անօթն է, չարիքի բոյնը, որ միշտ կը ջանայ շեղել եւ ստորնացնել հոգին ու սիրտը իրենց բարձր Թռիչքին մէջ: Միակ կրթութիւնը որ կրնայ օգտակար ըլլալ մարմինին, զայն մահացնելն է: Այս գաղափարով նոյն իսկ վանքերու մէջ վարդապետներ ու կոյսեր կը խարազանէին մարմիննին, կարծելով Թէ մարմինը որչափ տկարանայ, հոգին այնչափ կը զօրանայ:

Կրօնական բարեկարգութեան շարժումներէն վերջը աշխարհական վարժարաններու մէջ գաղափարներու տարբեր հոսանք մը Թէեւ երեւեցաւ, սակայն անիկա մեծ փոփոխութիւն մը չմտցուց Ֆիզիքական դաստիարակութեան գործին մէջ: Միայն Ժէ. դարու դպրոցին մէջ հնչեց անգլիացի մեծ իմաստասէր Լօքէի ձայնը, որ մեծ կարեւորութիւն կու տար մարմնոյ եւ մտքի զուգընթաց ու համերաշխ կրթութեան: Լօքէի առաջարկները «ձայն բարբառոյ յանապատի» մնացին երկար ժամանակ, մինչեւ որ Ժան Ժաք Ռուսօ իր ազդու գրչով սրբագրեց գաղափարները եւ գործնականութիւն տուաւ անոնց: Մարմինին տրուած խնամքը առաքինութիւն է կ'ըսէ Ռուսօ, իր սրամիտ չափազանցութեան մէջ:

Շատ հազուադէպ է որ նոր վարդապետութիւն մը այնքան եռանդուն համակիրներ ու հետեւողներ գտնէ, որքան գտաւ Ռուսոյինը: Ծնողներ ու դաստիարակներ կը ջանային զիրար գերազանցել, գործադրելու համար նոր վարդապետութիւնը, որ լաւ ընդունելութիւն գտած էր իշխաններէն ու կառավարութիւններէն: Իր ժամանակին մեծ համբաւ վայելող Տէսաուի մարդասիրական հաստատութիւնը, ուր Պէզէտովի, Քամբէի պէս բարեկարգիչ բրոֆէսէօրներ կ'աշխատէին, կը վարուէր Ռուսոյի գաղափարներով:

Սակայն աւելի մեծ ուժ ունեցաւ դաստիարակութեան գործին մէջ Ռուսոյի միւս աւելի փափուկ եւ Թերութիւններէ զերծ վարդապետութիւնը: Նախկին մանկավարժութիւնը վերացականութեամբ մոլորած, չէր տեսներ տղուն անհատական առանձնայատկութիւնները եւ ունակութիւնները, ու կ'ուզէր լեցնել անոր մէջ, ինչ գինով ալ ըլլայ, գիտութեանց պաշարը: Գալով բնաւորութեան կրթութեան, ջանք չէին խնայեր տղան ստորնութեան վարժեցնելու: Բնականաբար երբ տղան այս ճամբով մեծնար, սեփական կամքէ զուրկ ստրկահոգի մէկը կ'ըլլար:

Ազատութիւն տալ տղուն կամ աղջկան, երբ հայրենի յարկին տակ կը գտնուէին, իրենց կոչման հետեւելու, լսուած բան չէր: Ամէն ինչ սեղմուած, ճզմուած, կաշկանդուած ու դժուարացած էր իր ազատ ընթացքին մէջ: Ահա այս շղթաները փշրեց Ռուսօ, վարդապետելով ազատ դաստիարակութեան սկզբունքը: Ռուսօ կ'ուզէ որ մանուկը ազատ Թողուի, իր բնութեան ուժերուն համեմատ զարգանալու: Լաւագոյն է մանուկը բոլորովին չկրթել, որովհետեւ կրթութիւնը ծայրայեղութեան մէջ զայն կ'ապականէ: Ամէն ինչ կ'այլասերի մարդուն ձեռքին տակ կը գոչէ Ռուսօ չափազանցելով:

Անկարելի է ուրանալ որ այս վարդապետութիւնն ալ բարերար ազդեցութիւն ունեցաւ դաստիարակութեան գործին վրայ: Անոր հետեւեցան Բէսթալոցցի, Ֆրէօպէլի պէս մարդիկ:

Անհատականացուցիչ դաստիարակութիւնը արդի մանկավարժութեան նշանաբանն եղաւ: Այս մեթոտով պէտք է ուսումնասիրել մանկան առանձնայատկութիւնները եւ անոնց համաձայն վարել դաստիարակութեան գործը, ոչ բռնի, ոչ աղմուկով, այլ փափուկ, աստիճանաւոր կերպով: Պարտիզպանը մեզի օրինակ ըլլայ. անիկա ուրիշ բան չըներ այլ միայն կը տնկէ դալար տունկը բերրի հողին մէջ, կը պաշտպանէ զայն ցուրտէն ու արեւին կիզիչ ճառագայթներէն, կ'ոռոգէ ու կը սնուցանէ. իսկ Թէ ի՛նչպէս պիտի աճի ան, նախասահմանել չի կրնար, եթէ կարողանայ իսկ արդիւնքը անբնական է, հաշմ ու տխեղծ:

Ոչ մէկ բանիմաց հօր մտքէն կ'անցնի այսօր ստիպել զաւակը չսիրած մէկ գործին հետեւելու, շատ շատ կ'աշխատի միայն, որչափ որ իրմէն կախում ունի, քննել ու զարգացնել անոր մասնաւոր յատկութիւնները, համոզուած ըլլալով Թէ՝ ընդհանրապէս հակումները կը դառնան այն կողմը ուր տաղանդն է:

Քիչ մը աւելի սահմանափակ է աղջկանց ազատութիւնը, իրենց ընտրած կոչման հետեւելու, շնորհիւ տիրող բարքե-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (107)

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ԱԼՔՈՒԼԱՎԱՃԱՌԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԺԲ

Յաջորդ երկու օրերուն մէջ, Քրիսթիան իր հօր ու կնոջ հետ ապրեցաւ, անոնց հսկողութեան տակ: Որոշեցին զբաղում հայթայթել անոր, առանց յայտնի ընելու: Հայրը իր հետ գործարան տարաւ զայն, Ժընըվիէվ ամուսնին ընկերացաւ ինքնաշարժ կառքով պտոյտ կատարած ատեն: Ետքը Վէրթմուսը կանչուեցաւ Բարիզէն ինչպէս նաեւ տիկին Վէրնիէ-Մարէօյլ ու Ռէյմոն: Կ'ուզէին այնպիսի միջավայր մը ստեղծել Քրիսթիանի համար, ուր կարենար գտնել հարկ եղած մտայրումները, առանց իր վրայ պարտադրուելու սակայն: Քրիսթիան ո եւ է տաղտուկ չյայտնեց բնաւ, այլ համակերպեցաւ ամէն կարգադրութեան: Յօժարակամ ու հաճոյալից կերպով կը խօսէր. բնաւ մէկը չէր կրնար կասկածիլ Թէ ծանր տագնապ մը անցուցած էր: Իր շուրջը ամէն ոք կը յուսար, երբ երրորդ օրը, հօրը հետ մեկնելու վայրկեանին, անհետացաւ:

Խոհանոցի ծառաները հարցաքննուելով յայտարարեցին Թէ Պ. Քրիսթիան կառատուն եկած էր, պատրաստել տալու համար ինքնաշարժ կառքը, յետոյ, առանց հնոցպանին ընկերակցութեան, առանձին մեկնած էր: Ուրիշ ատեն, շատ պարզ բան ասանկ քմահաճոյք մը, զարմանք իսկ չպիտի պատճառէր: Բայց իրաց այժմեան վիճակին մէջ, Վէրնիէ դժնդակ տպաւորութիւն մը կրեց: Նախազգացումը ունեցաւ Թէ Քրիսթիան Տամմարի գացած էր: Զգուշացաւ իր վախերը յայտնելէ Ժընըվիէվի: Մնաց որ ի՞նչ բանի պիտի ծառայէր ատիկա: Ֆրանսական ձեւով յարդարուած պարտէզին մէջ սկսաւ պտըտիլ, որ դղեակին պատուհաններուն առջեւ կը տարածուէր, մեղմաքայլ յառաջանալով ծաղկի եզերաններու մէջտեղէն, Թեթեւ եղէգով մը մտրակելով վարդենիներու տերեւները:

Բոլորովին շուարած էր Վէրնիէ: Ինք որ այնքան կտրուկ էր գործի աշխարհին մէջ եւ որ անդիմադրելի ուժով կը հարուածէր բուն կէտը, այդ բարոյական տագնապը տղու մը պէս գաղափարէ ու կամքէ զուրկ ըրած էր զինքը: Առեւտրական դժուարութիւններու միայն դիմագրաւած էր: Քրիսթիանի գէշ ընթացքը, մինչեւ ամուսնութեան օրը, իբր հետեւանք ունեցած էր վաղանցիկ վէճեր միայն՝ զորս մոռցած էր աշխատութեան եռուզեռումին մէջ, կամ Թէ պարտքերու վճարումներ՝ որոնց համար փոԹորիկ կը փրցնէր Վէրնիէ, ի ներկայութեան իր զաւկին: Բայց այս անգամ կացութիւնը տարբեր էր: Երիտասարդ ամոլին ապագայի ապահովութեան վրայ կը դառնար խնդիրը: Քրիսթիան ո՛չ միայն իր անձնական երջանկութիւնը կը վտանգէր, այլ եւ Ժընըվիէվինը: Իր ստանձնած յանձնառութիւններէն յետոյ՝ Քրիսթիանի ընթացքը անուղղութեան նկարագիր մը ունէր իր մէջ, որ կ'ընդվզեցնէր Վէրնիէն: Կը զգար Թէ իր որդին անպարկեշտ մարդ մը կը դառնար, բան մը որուն չէր կրնար հանդուրժել հանդարտօրէն:

Ընդհուպ պարոնտառին քով եկաւ Ժընըվիէվ, որ գիտնալով ամուսնին մտադրութիւնը հօրը հետ դուրս ելլելու մասին, զարմանքով տեսաւ որ Վէրնիէ առանձին կը պտըտի պարտէզին մէջ, մտահոգ երեւոյթ մը առած:

—Ո՞ւր է ամուսինս, հարցուց Ժընըվիէվ իսկոյն, իր ամուսնոյն բացակայութեան վրայ մտադրաւ:

—Հը՛մ, մրմնջեց Վէրնիէ: Սատանան միայն գիտէ անոր ո՛ւր գտնուիլը: Ժամ մը առաջ կծիկը դրեր է, առանց ձայն հանելու...

—Ձեզի չպիտի՞ ընկերակցէր, գործարան երթալու համար:

—Այո՛, բայց կ'երեւայ Թէ գաղափարը փոխած է:

—Թերեւս Պ. Վէրթմուսի ու պառոնին մօտ գացած է...

—Վէրթմուս ու Ռէյմոն կ'որսան դաշտադետնին մէջ: Դիւրին է հասկնալ Թէ Քրիսթիան անո՛նց հետ կը գտնուի հիմա... կառքը լծուած է: Մէկ քառորդէն անոնց քով կը գտնուինք: Դեռ քիչ մը առաջ, անոնց հրացաններուն ձայնը կ'առնէի, Սէն-Ֆիրմէնի ուղղութեամբ:

—Ի՛նչ ուրեմն, երթա՛նք:

Ժընըվիէվ ու Վէրնիէ ճամբայ ելան: Վիքթօրեան լուրկ կը Թաւալէր մեծ դարաստանին մամռաստունկերով զարդարուած պողոտաներուն մէջէն: Հարիւրամեայ ծառերը կը տարածէին իրենց Թանձր սաղարթները, որոնց մէջ կը Թափանցէին արեգական ճառագայթները: Խորունկ լռութիւն մը ու հանդարտութիւն մը կը պարուրէր շրջագայողները: Իրենց յուզուած մտքին ու այդ խորհրդաւոր լռութեան մէջ տիրող հակասութիւնը ա՛լ աւելի տենդոտ կը դարձնէր տուայտանքնին: Այդպէս պիտի՞ չարչարուէին: Ապահով ու հաստատուն կացութեան մը տուած հանգիստը չպիտի՞ վայելէին ալ եւս: Իրենց մտածումին ընդոստ զարթնումը, վայրկենական պատրանքի մը մէջ Թմրած, միշտ վա՜խ պիտի պատճառէր: Ու այդ յաւիտենական երկիւղը, առաջ բերելով բարոյական այնքան ցաւալի բախում մը, միշտ պիտի՞ Թունաւորէր իրենց կեանքը:

(Շարունակելի)

րու, սովորութեանց եւ բնական պայմաններու։ Սակայն հոս ալ վաղուց անկաշկանդ ըմբռնումներ բաւական հարթած են ճամբան ու այսօր երբեք տարօրինակ չպիտի երեւայ եթէ աղջիկ մը ծնողաց յայտնէ իր հաստատ որոշումը՝ վարժուհի ըլլալու կամ կամ կուսաստան մտնելու մասին։

Ջնայելով դաստիարակութեան մեծամեծ յառաջդիմութիւններուն, իր միջոցները սակայն նոյնը մնացին ինչ որ էին նախնական դարերու մէջ։ Մեր խօսքը բացարձակապէս նկարագրի դաստիարակութեան եւ անոր միջոցներուն վրայ է, ոչ թէ բանականութեան զարգացման։ Երբ մենք դաստիարակութեան միջոցներ կ'ըսենք, չենք իմանար ուսուցման միջոցները, դասաւանդութեան մեթոտները, որոնց վրայ խօսելու տեղը չէ հոս. անոնք աւելի մանկավարժութեան դասագրքերու յատուկ են։

Դաստիարակութեան հնագոյն եւ բնական միջոցն է օրինակը։ Մանուկը, ինչպէս եւ ամէն գործարանաւորութիւն յարմարելու օրէնքին ենթակայ է։ Եթէ իւրաքանչիւր անհատ ընդհանրապէս իր տոհմին ու ժամանակին զաւակն է, մանուկն ալ մասն է իր ընտանիքին կամ շրջապատող անձերուն։ Ինչ որ ունի նորածին տղան, նախնիքներու ժառանգութիւնն է, բայց ինչ որ պիտի ըլլայ, անկախ ժառանգական հակումներէն, կախում ունի այն պայմաններէն որոնց ազդեցութեան տակ կը մեծնայ. ուրիշ խօսքով ժառանգականը անփոփոխ կը մնայ, ստացականը կը զարգանայ միջավայրի պայմաններուն համաձայն։

Տղուն յարմարիլը ըստ բնութեան՝ հոգեկան է, ու կ'ազդէ բարքերու, սովորութեանց եւ մտապատկերներու վրայ։ Եթէ տարբեր պարագաներ չազդեն չեղելու կամ ուղղելու համար, տղան բոլորովին զինքը շրջապատող անձանց նմանութիւնը երեւան կը բերէ։ Առօրեայ կեանքին մէջ արդարեւ յաճախ կը տեսնուի որ, արտաքին պայմանները ո՛րքան տկար ըլլա՛ն, ընտանիք մը ո՛րքան կղզիացած ըլլայ, այնքան մեծ կ'ըլլայ որդւոյն նմանութիւնը հօրը, աղջկանը՝ մօրը։ Նոյն երեւոյթը կը տեսնուի նաեւ այն ցեղերուն վրայ որոնք իրենց երկրին մէջ դարերէ հետէ կղզիացած կ'ապրին եւ քիչ անգամ արտաքին փոթորիկներ կուգան խռովել իրենց հանգիստը։

Յարմարելու օրէնքին զօրութեամբ դաստիարակութեան պահանջը կը ստիպէ մեզ՝ տղուն համար այնպիսի միջավայր մը ստեղծել, որ վնասակար ազդեցութիւններ չգան մոլորել նորակազմ բնաւորութիւնը։ Յարմարիլը նմանելով կ'ըլլայ. տղան կ'ուզէ նմանիլ ծնողաց, դաստիարակին կամ դպրոցակիցներուն եւ կամ պատմական հերոսի մը։ Ահա թէ ինչո՛ւ ծնողք եւ դաստիարակ առաջին անգամ իրենք պիտի ըլլան բարի օրինակ։ Բարկացոտ ու դիւրաբորբոք հայրը չի կրնար հեզութիւն սպասել զաւկէն եւ ոչ ալ պճնող ու կեանքը փողոցները անցնող մայրը՝ տնարարութիւն աղջկէն։ Այն դաստիարակը որ չկրնար սանձ դնել իր լեզուին, իրաւունք չունի աշակերտներէն սպասել իր անձին նկատմամբ պէտք եղած յարգանքը։ Տղաք մեղրամոմի կը նմանին, ի՛նչ կաղապարի վրայ կոխեն, անոր պատկերը կ'առնեն։

Այս չափը գիտնալէն յետոյ, ի՛նչ սոսկալի անգթութիւն է մատաղ սերնդի դաստիարակութիւնը յանձնել այնպիսի անձերու, որոնց նկարագիրը յանձնարարելի չէ։

Մտրուկի մը յանձնէ զաւակդ կրթելու եւ կ'ունենաս երկու մտրուկ, ըսած է ժամանակին իմաստասէրը։

Առտնին դաստիարակութեան վրայ խօսելով ըսինք թէ շատ բան կախում ունի տունին հոգեկան կամ բարոյական մթնոլորտէն։ Հաճոյքի եւ զուարճութեան աղմուկներուն մէջ թաղուած տունի մը տղոցմէն անկարելի է լուրջ աշխատութիւն սպասել. եթէ աղմուկը նոյն իսկ չզօրէ արգիլել աշխատութիւնը, մտքերը գործէն հեռու կը սաւառնին։ Մեծահարուստ տուներու մէջ շատ անգամ մանկանց համար հեռաւոր սենեակ մը կը յատկացուի, ուր աղմուկէ հեռու կրնան աշխատիլ, բայց այդ պարագային ընտանեկանութիւնը կը դադրի ծնողաց եւ զաւակին մէջ, տղուն հոգը կը յանձնուի օտար ձեռքերու՝ դաստիարակուհիին որուն անձնական յատկութիւնները կ'որոշեն արդիւնքը։ Շար. Կ. Վ. ՊԱԼԱՊԱՆ

ԱԼԵՄՇԱՀ ՕՆՆԻԿ

Երկար տարիներէ ի վեր «Ալեմշահեան եղբարք» անունով ընկերակցաբար հաստատած մեր դերձակի վաճառատունը բաժնած ըլլալով, ընկերներէն դարձեալ Բերա, մեծ պողոտայ, Վենետիկ փողոց թիւ 5 պարթըմանի դերձակի վաճառատան մէջ իմ անուամբս եւ հաշւոյս կը շարունակեմ դիւրամատչելի գիներով, վերջին նորաձեւութեանց եւ յաճախորդներու ճաշակին համեմատ չափի վրայ հագուստներ պատրաստել։

Այն անձանց որոնք մեծագումար վճարումներ ընելով հանդերձ դարձեալ ճաշակնուն համաձայն զգեստներ չկրնալ ձեռք ձգելնուն կը գանգատին, կը յանձնարարենք ուրեմն Ալեմշահ Օննիկ էֆէնտի յիշեալ վաճառատունը որ իր ապրանքները Եւրոպիոյ լաւագոյն եւ վստահութեան արժանի գործատուններէն կը հայթայթէ, ինչ որ բոլոր յաճախորդներու ճաշակին ու նորաձեւութեան պայմանները կը գոհացնէ լիովին։

Արտաքին Լուրեր

ՊՈԹԱՅԻ ՄԷԿ ՆԱՄԱԿԸ

Պօէր զօրավարին տրտունջները. — Հարաւային Ափրիկէի կացութիւնը. — Ընդհանուր դժգոհութիւն։

Լոնտոն, 15 յուլիս. — Թայմզ այս առտու կը հրատարակէ Լուի Պոթա զօրավարին մէկ նամակին պատճէնը, զոր ղրկած է Ս. Լէոնարտ Քորթնէյ։ Պոթա կ'ըսէ թէ Պ. Չէմպըրլէնի այցելութիւնը օգտակար արդիւնք մը չէ ունեցած։ Գաղթային նախարարը նախամեծար համարած է տեղեկութիւնները քաղել այն տեսակ աղբիւրներէ, որոնց վրայ աւելի աղէկ է չխօսիլ։ Պոթա զօրավարը համոզուած է որ գլխաւոր հանքատէրերն են՝ Թրանսվալը վարողները, եւ թէ ներկայ նախարարութիւնը աղէկ չէ ըրած հաստատամտութեան քաղաքականութիւն մը ընդունելով, որով Պօէրները չկրցան իրենց զգացումները բարեփոխել՝ բրիտանական քաղաքականութեան հանդէպ։ Պօէրները կը կարծեն թէ սաիկա այն միեւնոյն քաղաքականութիւնն է որ իրենց նախնիքները վտարած է Քարբոյայէն եւ որ այնքան արտասուք ու արիւն թափել տուաւ Հարաւային Ափրիկէի մէջ։ Զօրավարը կը յարէ թէ Անգլիոյ քաղաքականութիւնը միշտ անվստահութեան ու կասկածի վրայ հիմնուած է, ինչ որ հաճելի չի թուիր հարաւային Ափրիկէի բոլոր բնակիչներուն։ Անոր հետեւանքը այն կ'ըլլայ որ Թրանսվալ այսօր դժգոհութեան տղրալի կացութեան մը մէջ կը գտնուի։ Հոլանտացիներէն աւելի Անգլիացիները կը գանգատին դառնապէս։ Ասկէ պէտք չէ հետեւցնել թէ, կը յարէ Պոթա, Պօէրներուն մէջ բուռն յուզում մը կը տիրէ։ Ընդհակառակը ամէն կողմ հանդարտութիւն կը տիրէ։ Բոլոր ջանքերը կը նուիրուին պատերազմին կորուստները դարմանելու։ Պոթա կը յարէ. — «Շատ յուզիչ եւ ապագային համար շատ յուսալից է բնակիչներուն այն կորովամտութիւնը զոր ցոյց կուտան այդ գործին համար։»

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Քիշնեվի Հրեաները. — Աղերսագրին խնդիրը. — Հաշտարար լուծում. — Ձերբակալութիւններ։

Օյսթըր-Պէյ, 14 յուլիս. — Նախագահ Պ. Ռուզվելթ ստացաւ հրէական խնդրագիրը՝ Քիշնեվի դէպքերուն նկատմամբ եւ տեսակցեցաւ Պ'Նէյ, Պ'Ռիթ հրէական ընկերակցութեան հետ։ Այդ խորհրդակցութեան արդիւնքը յայտնի չէ։ Կ'ըսուի, սակայն, թէ կարելի է որ ետ կեցուի աղերսագիրը Ռուսիա ղրկելու դիտաւորութենէ մը, վասն զի Պ. Ռուզվելթ կարելի է որ կը փափաքի փակուած տեսնել այդ միջադէպը, քանի որ յապաղում մը կրնայ հոգեր պատճառել Մ. Նահանգաց կառավարութեան՝ Ռուսիոյ հետ ունեցած դիւանագիտական ուրիշ գործերու մասին։ Կը յայտարարուի թէ Քիշնեվի դէպքերուն համար պատեհ չի նկատուիր դիտողութիւններ ընել, քանի որ Ռուսիոյ կողմէ ձեռք առնուած խիստ միջոցները ցոյց կուտան թէ մեծապէս փափաքող է ծանր պատիժներու ենթարկել Հրեաներուն վնաս հասցնողները։ Կ'առաջարկուի որ դիւանագիտական ճամբով կարճ յայտարարութիւն մը ըլլայ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին՝ ծանուցանելու համար թէ աղերսագիրը տրուած է Մ. Նահանգաց կառավարութեան։ Ռուսիոյ պիտի թողուի պատասխանելու հոգը թէ պատրա՞ստ է ընդունիլ թէ ոչ։ Այդ կերպով միջադէպը պիտի փակուի, առանց ձգտում մը առաջ բերելու երկու կառավարութիւններու միջեւ։

Նիւ-Եորք. — Ռուսիայէն առնուած հեռագիրներու նայելով, Քիշնեվի մէջ նոր ձերբակալութիւններ կատարուեր են Հրեաներու վնաս հասցնողներուն։ Նիքոլա կայսրը հրամաններ տուած է այդ մասին։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ

Մանչուրիոյ խնդիրը. — Ռուս հպատակներուն մեկնումը. — Նաւահանգիստները. — Ռուս պաշտօնատարներուն խորհրդակցութիւնը. — Ճափոն։

Բեդերսպուրկ, 14 յուլիս. — Լոնտոնի մէջ վերջերս զրոյց ելաւ թէ Բէքինի ռուս դեսպան Պ. Լէսար հրահրեր է ոչ-զինուորական ռուս հպատակները որոշ թուականէ մը առաջ հեռանալ Նիու-Չուանկէն, Բորթ-Արթուրէն եւ Քորէայէն։ Կէս-պաշտօնապէս կը յայտարարուի թէ այդ զրոյցը բոլորովին անհիմն է։

Նիւ-Եորք. — Բեդերսպուրկէ առնուած վերջին հեռագիր մը կը պնդէ թէ Մանչուրիա փակուած ըլլայ օտարականներուն համար եւ թէ նաւահանգիստները վեց տարիէն պիտի բացուին, երբ բարեկարգութիւնը վերահաստատուի։ Թիէն-Ցինէն կը հեռագրեն թէ Բորթ-Արթուրի մէջ ռուս պաշտօնատարներուն խորհրդակցութիւնը աւարտած է, թէ Ռուսիոյ պատերազմական նախարար Քուրոբաթքին զօրավարը Ռուսիա ուղեւորած է, Պ. Լէսար՝ Բէքին, եւ թէ Ռուսիա պիտի շարունակէ Մանչուրիոյ գրաւումը։

Թոքիօ. — Իթօ մարքիզը՝ մասնաւոր Խորհուրդին նախագահ եւ Եամակաթա մարքիզը ու Մացուկաթա կոմսը նոյն Խորհուրդին անդամ կարգուելուն առթիւ, այդ Խորհուրդը ասկէ վերջը մեծ դեր մը պիտի կատարէ Պետութեան գործերուն մէջ, վասն զի մինչեւ հիմա այնքան կարեւորութիւն մը չունէր։

ՍՈՄԱԼԻԼԵՆՏ

Նոր ընդհանուր հրամանատար. — Արշաւախումբին կացութիւնը. — Նոր զինուորներ. — Կորուստներ եւ ծախքեր։

Ատէն, 14 յուլիս. — Զօրավար Սըր Ս. Էճէրթըն յուլիս 15ին պիտի ստանձնէ ընդհանուր հրամանատարութիւնը։ Հնդիկ զօրագունդ մը, Ցասքըն գնդապետին հրամանատարութեամբ, Սոմալիլէնտ ուղեւորեցաւ։ Քապլէ գնդապետին գունդը քանի մը օրէն կը ժամանէ։ Հիմա կ'աշխատուի ջուր գտնելու, փոխադրախումբերը շարժման մէջ դնելու եւ պարէնաւորումը փութացնելու։ Ֆիլիփնկ գնդապետն ալ ժամանեց։ Մատմիւլա որ տակաւին Պարրաու կը գտնուի, երբ յառաջխաղացութիւնը սկսի, Նոկալի հովիտն պիտի մեկնի։ Երկրին հանգամանքին հետեւանքով՝ հեծելազօրքերու պէտք կայ, թշնամիին դիւրաշարժութեանը դէմ դնելու։ Այն բնիկ զինուորները զորս Իտալացիները թողած են Օպպիայի կողմը, վտանգի պատճառ մը կը կազմեն։ Օպպիայի եւ Կալատիի մէջ իտալական զօրաւոր կայաններ շատ օգտակար պիտի ըլլան։ Մէնէլիկ զօրավարին զինուորները որոնք Պոհոթլէն ու Տամոյէն կուգան, Շէյի մէջ կեդրոնացած են, ինչպէս նաեւ Հնդկաստանէն եկող զինուորները։

Տուրպան. — Տասը սպաներ, 60 զինուորներ, 50 ձիեր, 900 ջորիներ, 2 սայլեր, բազմաթիւ սայլակներ ու մեծաքանակ պաշարներ շաբաթ օրը շոգենաւով ճամբայ պիտի հանուի, դէպ ի Պէրպէրա եւ Սոմալիլէնտ։

Լոնտոն. — Երեսփ. ժողովին մէջ, պատերազմական նախարար Պ. Պրոտրիք հարցումի մը պատասխանելով, յայտարարեց թէ Սոմալիլէնտի մէջ մինչեւ հիմա սպիտակամորթ 16 սպաներ ու 2 զինուորներ մեռած են եւ բնիկներէն ալ 338։ Այդ արշաւանքին ծախքն է 400,000 անգլիական ոսկի։ Հիմա ամսական ծախքը կը հասնի 50,000 ոսկիի։

ԼԵՈՆ ԺԳ. ՊԱՊԸ

Կարտինալներու ժողովը. — Պապին ընտրութեան եղանակը. — Հանդարտութիւնը. — Զանազան լուրեր։

Հռոմ, 14 յուլիս. — Հին ատենը երբ Վատիկանի մէջ պապական ընտրութեան ժողովը կը գումարուեր, ժողովուրդը կը նոյէր ծխնելոյզին, վասն զի իւրաքանչիւր քուէարկութեան շրջանին եթէ մուխ արձակէր, կը հասկցուէր որ քուէարկութիւնը ոչինչ եղած է եւ թէ աւելորդ քուէները կ'այրուին։ Հիմա, սակայն, ընտրական ժողովը Սեքստեան մատուռին մէջ կը կատարուի, որ ծխնելոյզ չունի եւ հետեւաբար մուխ չի տեսնուիր։ Երբ Պապը մեռնի եւ կարդինալներու երէցը արծաթէ փոքր մուրճով մը երեք անգամ անոր գլխուն զարնելով «կը քնանա՞ս» հարցնէ եւ պատասխան չստանայ, այն ատեն կը ստանձնէ պապական տեղապահի պաշտօնը։ Մահէն ինը օր ետքը հոգեհանգիստ կը կատարուի Հռոմի 395 թեմերուն մէջ։ Ընտրական ժողովը Պապին մեռնելէն տասը օր ետքը կը սկսի։ Այդ պայմանաժամը անհրաժեշտ է, որպէս զի օտար երկիրներու կարտինալները ժամանակ ունենան Հռոմ երթալու եւ Իտալիոյ կարտինալներն ալ ընտրութիւնը պատրաստելու։ Ինը օրուան միջոցին գործաւորները խուցեր կը շինեն Սեքստեան մատուռին մէջ՝ կարտինալներուն, անոնց քարտուղարներուն եւ սպասաւորներուն համար։ Երեսունհինգ հոգի կը սպասաւորեն անոնց։ Խուցերը հարիւր վաթսունի չափ են։ Շատ նեղ են ու պարզ կերպով կահաւորուած։ Մատուռին դասը խորհրդակցութեանց կը յատկանայ եւ ամբողջ չէնքը՝ հաւաքական գործողութիւններու։ Իւրաքանչիւր կարտինալի նստարանին վրայ ամպհովանի մը կայ, նախորդ Պապին կողմէ անուանուածներուն համար կանաչ եւ հանգուցեալ պապին կողմէ անուանուածներուն համար ալ մանիշակագոյն։ Այս անգամ միայն մէկ կանաչ ամպհովանի պիտի ըլլայ, այն է Օրէլիա կարտինալը, վասն զի միւսները ամբողջովին Լէոն ԺԳ.ի կողմէ անուանուած են, իսկ Օրէլիա կարտինալը՝ Պիոս Թ.ի կողմէ։ Տասներորդ օրուան առտուն՝ առաջները Ս. Պետրոսի մէջ հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցուէր եւ քարոզ կը տրուէր։ Հիմա միայն երգեցողութիւն կը կատարուի Բոլին մատուռին մէջ, ուր կարտինալները կ'երթան հանդիսական թափորով. մանիշակագոյն զգեստ կը կրեն՝ իբրեւ սուգի նշան, իսկ միւս եկեղեցականները՝ սեւ։ Ամէնէն ետքը կ'երթայ պապական տեղապահը, որուն կ'առաջնորդեն չորս պահապաններ՝ սուրերը երկու ձեռքով բռնած։ Եկեղեցական երգեցողութիւններէն ետքը կարտինալները կ'երթան իրենց խուցերը, ուր կ'ընդունին դեսպաններուն եւ իրենց բարեկամներուն այցելութիւնները։ «Ողջո՛յն քեզ Մարիամ»ը երգուելէ ետքը արարողապետը «Ամէն մարդ դուրս ելլէ» կ'ըսէ եւ կարտինալները առանձին կը մնան։ Պապական տեղակալը, ուրիշ եկեղեցականներու հետ ներսէն կը փակէ մատուռը եւ Վատիկանի մարէշալը՝ ալ դուրսէն։ Կարտինալական ժողովին անդամները ալ եւս շրջուն դարպասներու միջոցաւ միայն կը հաղորդակցին դուրսի հետ։ Կերակուրները ներսը կը պատրաստուին եւ իւրաքանչիւր կարտինալ իր խուցին մէջ կը ճաշէ իր քարտուղարին հետ։ Կարտինալները առանձին մնալնուն պէս՝ առաջին քուէարկութիւնը կը սկսի։ Ընտրական ժողովին անդամներէն իւրաքանչիւրը փոքր գաւազան մը ունի՝ որուն վրայ իրենց զինանշանները կան եւ իբրեւ ներկայութեան նշանակ կը նկատուի։ Քուէթուղթը աղէկ մը ծալուելէ վերջը կը նետուի սկիհի մը մէջ, որ իբրեւ քուէտուփ կը գործածուի։ Թուղթին ծալքերը կը կնքուին։ Առաջին քուէարկութիւնը միշտ ապարդիւն կ'ըլլայ, վասն զի ձայները տարածուած կ'ըլլան։ Կէսօրէն ետքը երկրորդ քուէարկութիւն մը կը կատարուի. այդ պահուն բաւական մեծամասնութիւն կը գոյանայ։ Այդ պարագան պատահեցաւ 1878 փետրուար 19ին Լէոն ԺԳ.ի ընտրութեան ատեն, վասն զի երկրորդ քուէարկութեան 38 ձայն շահեցաւ։ Երեք ձայն միայն կը պակսէր երկու երրորդի մեծամասնութեան համար, որ 41 էր 61 ընտրողի վրայ։ Հետեւեալ օրուան երրորդ քուէարկութեան ատեն 44 քուէ շահեցաւ, այսինքն պէտք եղածէն երեք աւելի։ Ընտրութիւնը կատարուածին պէս կարտինալներուն ամպհովանիները վար կ'առնուին, բաց ի ընտրուածէն, վասն զի Եկեղեցիին վեհապետութիւնը ալ եւս բաժնուած չէ կարտինալներու ժողովին բոլոր անդամներուն միջեւ, այլ մէկ հոգիի միայն։ Երեք երիցագոյն անդամները կը մօտենան նորընտիր Պապին եւ կը հարցնեն թէ կ'ընդունի՞ կատարուած ընտրութիւնը. երբ հաստատական պատասխան տայ, կարտինալներուն երիցագոյնը կը հարցնէ թէ ի՛նչ կը դնէ իր անունը։ Ընտրեալը ուզած անունը կ'ըսէ։ Յետոյ կը ձեռնարկուի նոր Պապը հագուեցնելու գործողութեան, մատուռին պահարանին մէջ, ուր երեք տեսակ չափու յարմարող զգեստներ կան։ Երբ Պապը հագնի սպիտակ գուլպան, վրան խաչ ունեցող կարմիր թաւիշէ հողաթափը, պարեգօտը եւ մութ կարմիր թաւիշէ թիկնոցը, կը բազմի պապական գահաւորակին վրայ, մատուռին խորանին առջեւ. հոն պապական կնիքը կը ստանայ եւ բոլոր կարտինալները կը շնորհաւորեն զայն։

Վիեննա. — Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Կոլուխովսքի կոմսը, Վիեննայէն մեկնելէ առաջ, տեսակցեցաւ տեղւոյն պապական նուիրակին հետ։ Կ'ըսուի թէ աւստրօ-հունգարացի կարտինալներուն միջեւ կարծիքի փոխանակութիւն մը կատարուած է։ Կ'ենթադրուի թէ անոնք նպաստաւոր չեն Ռամբոլլա կարտինալին ընտրելիութեանը։

Հռոմ. — Պապը երեք կարտինալներ ընդունելով տեսակցեցաւ անոնց հետ։ Անոնցմէ մէկը հիւանդոտ ըլլալով Լէոն ԺԳ. յանձնարարեց որ ինքզինքը դարմանէ։ Լէոն ԺԳ. Պէնտիքթէններու պետին օրհնութիւնները ղրկեց, ըսել տալով թէ բժշկուելէն ետքը պիտի ընդունի զայն։

—Պապը երէկ գիշեր անքուն անցուց, յաճախ իր սպասաւորը կը կանչէր, բան մը ըսելու համար, բայց երբ մօտենար, լուռ կը մնար։ Բժիշկներուն թախանձանքին վրայ՝ Լէոն ԺԳ. քիչ մը սուրճ, արգանակ եւ Թօքայիի գինի խմեց. յետոյ ներարկում կատարուեցաւ, սենեակին մէջ քիչ մը թթուածին մղուեցին։ Պապը յետոյ քանի մը ժամ հանգիստ քնացաւ. անկապ խօսքեր կ'ընէր. բայց երբ սպասաւորը մօտեցաւ, սթափեցաւ։ Գիշերը Պապը երբ տեսաւ թէ տոքթ. Լաբբոնի ու սպասաւորը քովէն չեն հեռանար, ուզեց որ երթան հանգչին, վասն զի ինք հանգիստ ընէ. «Հնազանդեցէ՛ք» ըսաւ, սակայն բժիշկը պատասխանեց թէ հիմակուհիմա ինք պէտք է հնազանդի։ Գրեթէ մը միջոցաւ բժիշկները նորէն հեղուկ հանեցին լանջաթաղանթէն։ Պապը աւելի հեղուկ ուտելիքներէն կ'ախորժի։ Յաճախ քնանալ կը կեղծէ, որպէս զի քովը գտնուողները հանգչին։

ՍԵՐՊԻԱ

Բեդրօ թագաւորը. — Պելկրատի շուկան. — Տուրքերը. — Հիւանդանոցին մէջ. — Բժիշկները։

Պելկրատ, 14 յուլիս. — Անցեալ օր Բեդրօ Ա. առտուն կանուխ առանձին գնաց Պելկրատի շուկան։ Պտուղ, պանիր եւ այլն գնեց, սակայն սուղ գտաւ պանիրին գինը եւ պատճառը հարցուց խանութպանին որ ծեր կին մըն էր։ Կինը ըսաւ թէ տուրքերը սուղ ըլլալուն համար է։ Բեդրօ Ա. ուզեց գիտնալ տուրքերուն քանակութիւնը. Կինը թուեց եւ Բեդրօ Ա. նշանակեց թուղթի մը վրայ։ Շուկայէն գնաց Պելկրատի հիւանդանոցը, որուն ամէն կողմերը այցելեց եւ հիւանդներուն հետ տեսակցեցաւ. տեսաւ թէ բժիշկներէն ոչ ոք կար, հարցուց թէ ո՛ւր էին, պատասխան ստացաւ որ մօտը գտնուած սրճարան մը պէզիկ կը խաղան. լուր ղրկեց, բայց բժիշկները, չգիտնալով թէ որո՛ւն հետ է գործերնին, պատասխանեցին թէ խաղերնին չեն կրնար ընդմիջել եւ թէ յետոյ պիտի երթան։ Բեդրօ Ա. արձանագրութեան տումարին մէջ իր անունը, մականունը եւ այլն գրելով մեկնեցաւ։ Բժիշկները հիւանդանոց երթալնուն ապշած մնացին, երբ իմացան թէ ո՞վ էր զիրենք ուզողը։

—Պատերազմական նախարար Աթանաչքովից զօրավարը եւ հանրօգուտ շինութեանց նախարար Մաչին գնդապետը Թագաւորին պատուակալ թիկնապահ կարգուեցան։

—Կ'ըսուի թէ Սեւ Լերան իշխանին աղջիկը Միլիցա իշխանուհին կ'ուզէ Բեդերսպուրկի մէջ իր քովը պահել Բեդրօ Թագաւորին աղջիկը՝ այսինքն իր քրոջը զաւակը զոր մեծցուցած է։

—Լոնտոնի ու Աթէնքի սերպիական դեսպանութեան պաշտօնները ջնջուելով դեսպանները հանգստեան կոչուեցան։ Բարիզի դեսպանն ալ հանգստեան կոչուեցաւ։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Ատալպէրդ կայսերազուն իշխանին ուղեւորութիւնը. — Վիքթորիա-Լուիզ իշխանուհին. — Փոթորիկ. — Անձրեւի վնասներ։

Պերլին, 15 յուլիս. — Վիլհէլմ կայսրը որոշեց որ իր երրորդ զաւակը՝ Ատալպէրթ իշխան, յառաջիկայ աշնան, ճամբորդութիւն մը ընէ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ, Հէրթա առաջնակարգ յածանաւով։ Կայսերազուն իշխանը պիտի ճամբորդէ իբր ծովային սպայ, նաւային ուսումը կատարելագործելու համար։ Այս ուղեւորութիւնը երկու տարի պիտի տեւէ հաւանաբար։ Նաւային սպայ պառոն Շիմէլման, նախկին նաւային կցորդ Բեդերսպուրկի գերման դեսպանատան, պիտի հրամայէ Հէրթա յածանաւին եւ միեւնոյն ատեն զինուորական կցորդը պիտի ըլլայ իշխանին։

—Վիլհէլմ կայսրը խոհանոց մը հաստատել տուաւ Բոցտամի պալատան մէջ, որպէս զի Վիքթորիա-Լուիզ իշխանուհին խոհարարական արհեստը սորվի։ Պալատան խոհարարապետը դաս պիտի տայ իշխանուհիին։ Կ'ըսուի թէ կայսրը խիստ հրամաններ տուած է, որպէս զի իր աղջիկը գերման տիպար տանտիկին մը ըլլայ։

—Կրաֆէնպէրկի մէջ, հեղեղասաստ անձրեւով փոթորիկ մը քանդեր է 50 տուն, 30 հոգիի կորուստ պատճառելով։ Ողողումներ պատահեր են Գերմանիոյ մէկ քանի մասերուն մէջ։ Սիլէզիոյ Ուպիլտրանտի գեղը բոլորովին քանդուեր է։ Լանկէնպիլուրկի 32, Ուիքեցի 19 եւ Զիկէնհալսի մէջ 7 տուն քշուեր են հեղեղներէն։ Բազմաթիւ զոհեր կան, բայց անոնց ճիշդ թիւը յայտնի չէ։ Երկաթուղիի հաղորդակցութիւնները խանգարուած են ամէն կողմ։ Հունձքերուն հասած վնասը ահագին է. 18 հոգի կայծակնահար եղեր են վերջին օրերուն մէջ։

ԱՆԳԼԻԱ

Կապոյտ Տետրակը. — Ոճրագործի մը գլխատումը. — Պաշարման վիճակ. — Յիշատակարան մը։

Լոնտոն, 14 յուլիս. — Կապոյտ Տետրակ մը բաժնուեցաւ, որ Անգլիոյ, Պելճիքայի ու Գերմանիոյ միջեւ փոխանակուած թղթակցութիւնը կը պարունակէ ի մասին առեւտրական յարաբերութեանց։ Տետրակը 75 հեռագիր կը պարունակէ, սկսեալ 1897 մայիս 9էն մինչեւ 1903 յուլիս 8։ Առաջին հեռագիրները կը խօսին այն առարկութեանց վրայ՝ զորս Գերմանիա եւ Պելճիքա ըրած են Քանատայի առաջարկին թէ մաքսային նպաստաւորութիւններ պիտի տայ Մեծն Բրիտանիոյ։ Անգլիա մտադրութիւն կը յայտնէ Գերմանիոյ եւ Պելճիքայի հետ կնքած առեւտրական դաշնագիրներու պայմանաժամը լրացած ըլլալը վկայուցանել եւ նոր դաշնագիրներու համար բանակցիլ։ Միւս կողմէ Պելճիքայի Խորհրդարանը որոշեց շարունակել ամէնէն նպաստաւորեալ ազգի պայմանները տալ Անգլիոյ եւ իր գաղթավայրերուն, բացի Քանատայէն։ Յետոյ կան Պէրլինի անգլիական դեսպանին կողմէ ղրկուած հեռագիրներու շարք մը, որոնց մէջ ըսուած է թէ Գերմանիա կ'ուզէ Հարաւային Ափրիկէի անգլիական գաղթավայրերուն չտալ ամէնէն նպաստաւորեալ ազգի տրամադրութիւնները։ Տետրակիս մէջ, աւելի անդին, Գերմանիա կը վկայուցանէ թէ մեծ դժուարութիւններ կը ծագին, եթէ երբեք գերմանական ապրանքները մաքսային փոխադարձ միջոցներու ենթարկուին բրիտանական հողին ո եւ է մէկ մասին վրայ։ Գերման կառավարութիւնը Անգլիոյ կը հաղորդէ որ միւս անգլիական գաղթավայրերը եթէ հետեւին Քանատայի օրինակին, շատ հաւանական է որ Գերմանիոյ Խորհրդարանը չուզէ Անգլիոյ տալ ամէնէն նպաստաւորեալ ազգի տրամադրութիւնները։ Լորտ Լանստաուն յունիս 20 թուով կը գրէ, անգլիական կառավարութեան քաղաքականութիւնը բացատրելով։ Կ'ըսէ թէ, Գերմանիա եթէ յամառի իր ընթացքին մէջ, շատ ծանրակշիռ խնդիր մը պիտի յարուցանէ։ Գերմանիա յունիս 27 ին կը պատասխանէ թէ տրամադիր է հայեցքներու փոխանակութեան, վերջ մը տալու համար վէճին։ Լորտ Լանստաուն յուլիս 8ին կը պատասխանէ թէ Անգլիա խնդրին վճռաբանութեան պիտի ձեռնարկէ ամէնէն նուազ կանխակալ կարծիքով։

— Յայտարարութիւն մը կը ջնջէ պաշարման վիճակը Իրլանտայի հինգ կոմսութեանց մէջ։

— Օրիորդ Հոլանտի սպանիչը Տուկալ, այս առտու, ժամը ութին գլխատուեցաւ Սըրինկ Ֆիլտի բանտին մէջ։ Մատուռին երէցը բարձրաձայն հարցուց թէ անմե՞ղ էր թէ յանցաւոր։ Տուկալ չպատասխանեց։ Հարցաքննութիւնը շարունակուեցաւ, ու այն ատեն Տուկալ պատասխանեց. «Յանցաւոր եմ։» Իսկոյն գլխատուեցաւ։

— Եոհանեսպուրկի թաղապետական Խորհուրդը նպաստաւոր կարծիք յայտներ է Բրինս Սթրիթ Կարտընսի մէջ յիշատակարան մը կանգնելու առաջարկին՝ ի յիշատակ Հարաւային Ափրիկէի պատերազմին մէջ մեռած այն զինուորներուն՝ որոնք կը վերաբերին Սկովտիայի արքայական հեծելազօրքին։ Այդ յիշատակարանին համար 75,000 ֆրանք պիտի ծախսուի։ Ռուսիոյ կայսրը, որ պատուակալ գնդապետն է այդ գունդին, 12,500 ֆրանք նուիրած է։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀՌՈՄ, 18 յուլիս. — Առտուան ժամ 9 ին հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Պապը առանց քնանալու անցուցեր է նոյն գիշերը, բայց առտուան առաջին ժամերէն սկսեալ հանդարտ կը քնանայ։ Շնչառութիւնը հանդարտ է եւ ոչ թէ անկանոն, վասն զի լանջաթաղանթին հեղուկին մակարդակը թեթեւապէս իջած է։ Ընդհ. պայմանները մեղմացած չեն։ Երէկ իրիկուան բժիշկներու կողմէ հաստատուած թեթեւ բարւոքումը կը շարունակէ առանց փոփոխութեան։ Տկարութիւնը սակայն, միշտ ծանր է։

—Իրիկունը հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Պապին ընդհանուր վիճակը թեթեւ տկարացում մը կրած է։ Բժիշկները յայտարարեցին թէ այդ նոր տկարացումին հանդէպ բարի գուշակութիւն մը չեն կրնար ընել Պապին վիճակին համար։

—Ռոսոնի բրոֆէսէօրը յայտարարեց որ եթէ Պապը կարենայ միշտ սնունդ առնել, բժշկուիլը կարելի է։

—Պապին վիճակին բարւոքումը շարունակեց։ Չորս ժամ հանդարտ քնացաւ։ Երիկամունքը սկսաւ կանոնաւոր գործել։ Տոքթ. Լաբբոնի ու Մացցոնի համոզուած են որ Պապը քիչ օրէն պիտի բժշկուի։

ԱԹԷՆՔ. — Կ'ըսուի թէ Երեսփ. ժողովը օգոստոս 30ին պիտի լուծուի, նոր ընդունելութիւնները հոկտեմբեր 25ին պիտի կատարուին։

ՀՌՈՄ. — Վատիկանի մօտ աւստրիական ու բրուսիական դեսպանատուները ընդարձակ հեռագիրներ ստացան իրենց կառավարութիւններէն։ Ֆրանց-Եոսէֆ ու Վիլհէլմ կայսրերը համաձայնած են պապական ընտրութեան առթիւ իրենց ընտրելիներուն ջոջ տալու մասին կարտինալներուն տրուելիք հրահանգներուն վրայ։ Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ ընտրելին է Կոթի կարտինալը որ, Ֆրանսայի դիւրազգածութեանը խնայելու համար, պիտի արտօնուի արտաքին գործոց նախարար կարգել Ֆերրաթա կարտինալը, Բարիզի պապական նախկին նուիրակը. սակայն կը մնայ գիտնալ թէ Ֆերրաթա կարտինալը պիտի ընդունի՞ այդ պաշտօնը։ Միւս կողմէ հաւանականութիւն կայ թէ քուէարկութենէն Սերաֆինօ Վանութելլի կարտինալը պիտի շահի, միակ ընտրելին որ կրնայ դիմադրել Աւստրիոյ ու Գերմանիոյ ընտրելիներուն։ Եթէ սաիկա ընտրուի, արտաքին գործոց նախարար պիտի ըլլայ Վինչէնցօ կարտինալը որ Վանութելլի կարտինալին եղբայրն է, եւ որ դիւանագիտական մեծ կարողութիւն ցոյց տուած է դժուարին բանակցութիւններու մէջ։ Ռամբոլլա կարտինալը կ'աշխատի գերման կուսակցութեան համակրութիւնը շահելու եւ ամէն օր հեռագիր կ'ուղղէ Վիլհէլմ կայսեր, տեղեկութիւն տալով Լէոն ԺԳ.ի վիճակին վրայ։

—Օտարազգի կարտինալներուն արգիլուեցաւ Հռոմ երթալով կարտինալներուն ժողովին գումարման սպասելը։ Ամերիկացի Կիպպընս կարտինալը որ Ֆրանսա ժամանած է, Բարիզի մէջ պիտի սպասէ։

—Մոնսէնեօր Մասսարէնթի, որ խիստ հարուստ է, Սէն-Բիեռ եկեղեցիին դուռնէն ափով դրամ բաշխեց աղքատներուն, ըսելով որ աղօթեն Պապին համար։

—Ռամբոլլա կարտինալը հրամայեց Վատիկանի պահապաններու հրամանատարին աւելցնել անոնց թիւը։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Աւստրիոյ դեսպանը, առտուն իր յանձնարարագիրները մատոյց Բեդրօ Թագաւորին։ Դեսպան Պ. Տումպա, այս առթիւ Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր բարեկամութիւնը ու համակրութիւնը յայտնեց Բեդրօ Թագաւորին, զգացումներ զորս անոր հօրը նկատմամբ ալ տածած է։ Դեսպանը յայտարարեց նաեւ թէ երկու երկիրներուն միջեւ առեւտրական կարեւոր յարաբերութեանց զարգացումը՝ բարեկամական եւ բարւոք յարաբերութեանց հիման վրայ միայն կրնայ կարելի ըլլալ։ Բեդրօ Ա. պատասխանելով, շնորհակալութիւն յայտնեց Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր բարեկամութեանը ու համակրութեանը համար զորս կ'ապահովէ դեսպան Պ. Տումպա. նաեւ ըսաւ թէ իր եւ կառավարութեան աջակցութիւնը կատարելապէս ապահովուած է դեսպանին համար։

ՄԱՏՐԻՏ. — Ելմտական նախորդ նախարար եւ հիմա Երեսփ. Ժողովի ատենապետ Պ. Վիլլավէրտէ յայտարարեց Սպանիոյ Թագաւորին թէ կ'ընդունի նախագահութիւնը եւ կազմութիւնը նոր դահլիճի մը։

—Սպանիոյ նախարարութիւնը Պ. Սիլվէլայի նախագահութեամբ, հրաժարեցաւ։

ԱԹԷՆՔ. — Երեսփ. Ժողովը առանց վիճաբանութեան քուէարկեց ելմտացոյցը։ Նստաշրջանը փակուեցաւ։

ԲԷՆՏԹԱ. — Կը ծանուցուի թէ Հունգարիոյ նախարարապետ Քուէն-Հէտէրվարի կոմսը ետ պիտի կենայ Երեսփ. Ժողովը լուծելու գաղափարէն, բայց զրոյց կայ թէ խառն դահլիճ մը պիտի կազմուի, Թիսցա, Անտրասի ու Աբոնիի կոմսերէն եւ Պ. Վէքէրլէէ։

ՏՈՔԹ. ԺԱՔ ՄԷՆՈՒԱՍ
ԲԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ ՎԿԱՅՈՒԱԾ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑԻՆ ՄԷՋ
ԵՒ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԿԱՆԱՑԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի իր բնակարանին մէջ, Բերա, Քիւչիւք Քապրիստան փողոց, թիւ 18, Թաղապետական Զ. շրջանակի պաշտօնարանին մօտ։ Աղքատները ձրիապէս կը դարմանուին չորեքշաբթի օրերը։ Ամլութիւնը կը դարմանէ մասնաւոր եւ նոր եղանակով մը՝ զոր ի գործ կը դնեն Բարիզի նշանաւոր բժիշկները։ Այս նոր մեթոտով դարմանումը, որ միշտ յաջողութեամբ պսակուած է, առաջին անգամէն իսկ գոհացուցիչ արդիւնք մը կ'արտադրէ։

4—30

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ վճարեկ ատեանին անդամ Հիւսնի պէյի։ Երկրորդ կարգի Օսմանիէ վաճառական Հաճի Էվլիա էֆ.ի։ Երրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Բերքուքի կառավարիչ Ճեմալ պէյի։

—Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ Պուլկարիոյ նախարարապետ Ռաճօ Բեդրով զօրավարին կնոջը։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՈՒՄ.—«Շուէտ-Նորվէկիոյ նոր դեսպան Պարոն Պէք Ֆրիզ, իր յանձնարարագիրները մատուցանելու համար, երէկ, կիրակի, իր հետեւորդ պաշտօնեաներով եւ հանդիսական արարողութեամբ Կայս. Պալատ գնաց, ուր պատիւ ունեցաւ պաշտօնապէս ներկայանալու Վեհ. Սուլթանին։»

ՇՈՒԷՏ–ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ ՆՈՐ դեսպան Պարոն Պէք Ֆրիզ, ինչպէս կ'երեւայ Պաշտօնական Ջեկոյցէն, երէկ, ժամ 6½ին, Խարիճիէի արարողապետի օգնական Մէհմէտ պէյի առաջնորդութեամբ եւ պալատական կառքերով Կայս. Պալատ գնաց։ Առաջին կառքը բազմած էր դեսպանը՝ պաշտօնական համազգեստով, ու Մէհմէտ պէյ։ Թափօրը երր Կայս. Պալատ ժամանեց, դեսպանը ընդունուեցաւ արարողապետ Իպրահիմ պէյի կողմէ եւ մեծ դահլիճը առաջնորդուեցաւ։ Քիչ վերջը դեսպանը պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու եւ մատոյց իր յանձնարարագիրները։ Յետոյ դեսպանը միեւնոյն արարողութեամբ դեսպանատուն վերադարձաւ։ Պ. Պէք Ֆրիզ խոյն հեռագիր մը ուղղելով Շուէտ-Նորվէկիոյ Թագաւորին, ծանոյց իրեն շնորհուած կայս. ունկնդրութիւնը ու մեծարանքները։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Իգտամ հետեւեալը կ'արտատպէ Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէէն.—«Ռումէլիի նահանգաց մէջ ապստամբելու եպերելի գաղափարը ունեցողներու գործունէութիւնը վերջերս տկարացած է եւ կամ աւելի ճիշդը՝ անոնց հետքը անգամ չէ մնացած, ինչ որ ուրախութեամբ կը հաստատուի։»

ՍՈՖԻԱՅԻ կայս. գոմիսէր Ալի Ֆէրրուխ պէյ, հինգշաբթի օրը, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախարարապետ Պ. Բէդրովի հետ, արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ։

—Մամուլի դիւանը օտար լրագիրներուն զեկոյց մը ղրկեց՝ պուլկար կառավարութեան խաղաղասէր ընթացքին նկատմամբ։

—Պուլկարիոյ հեռագրական գործակալութիւնը, կ'ըսէ Իգտամ, անցեալ հինգշաբթի հեռագիր մը հրատարակեց՝ ծանուցանող թէ պուլկար կառավարութեան ամենէն մեծ փափաքն է հաւատարմական ու բարւոք յարաբերութիւններ ունենալ իր գերիշխան Պետութեան հետ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՄԻԱՑՈՒՄԸ.—Չորեքշաբթի օրը Վիէննայի Քրէտի Անըլ-Թալա Պանքային մէջ կատարուած խորհրդակցութեան պահուն, ֆրանսական պատուիրակները մանրամասնօրէն բացատրեցին օսմ. հանրային պարտքի միացման ծրագիրը. Նաեւ աւստրիական պատուիրակներուն տեղեկութիւն հաղորդեցին՝ միւս սէնտիքաներուն հետ կատարուած բանակցութեանց վրայ։ Յետոյ կարծիքներու փոխանակութիւն մը կատարուեցաւ յարակից բոլոր խնդիրներուն վրայ, որպէս զի իւրաքանչիւր կողմին տեսութիւնները ճշդուին։ Աւստրիական սէնտիքան քանի մը օրէն պիտի յայտնէ իր վերջնական կարծիքը։ Կը յուսացուի որ մինչեւ պայմանաժամին աւարտումը՝ յուլիս 29, առացուի բոլոր սէնտիքաներուն հաւանութիւնը։ Ֆրանսական պատուիրակները տակաւին Վիէննա կը մնան, վասն զի բանակցութիւնները պիտի շարունակուէին։

—Վիէննայէն կը հեռագրեն թէ, կ'ըսէ Իգտամ, Պ. Կասթօն Օպուանօյի եւ աւստրիական սէնտիքային միջեւ օսմ. հանրային պարտքի միացման բանակցութիւնները աւարտելով Պ. Օպուանօ Վիէննայէն մեկներ է։

ԱՆԿԼԻՔԱՆ երէց Տ. Մարք Սօուպէյ Անգլիա ուղեւորեցաւ։ Մեկնելէ առաջ այցելութիւն տուաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին որ իր կենդանագիրը տուաւ՝ Քէնթըրպըրիի արքեպիսկոպոսին յանձնուելու համար։

ԲՈՒՅՕ–ՎԱԼԱՔ տասներկու տղաք, կայս. Իրատէի մը համաձայն, ձրիաբար պիտի ընդունուին պետական վարժարանները։

ԱՆԱՏՕԼԸԻ երկաթուղիի Ընկերութեան գործակատար ու առեւտրական ճիւղին տեսուչ Քիրխաքաւ էֆ. որ Եւրոպայի ջերմուկները կը գտնուէր, շաբաթ օրը Կ. Պոլիս դարձաւ իր եղբօրը աղջկան՝ Օր. Վիքթօրիա Քիրխաքաւի հետ։

ՀԱԼԷՊԻ նահանգին ոստիկան-զինուորներուն հրամանատար կարգուեցաւ Գոնեայի ոստիկան-զինուորներու գունդին գնդապետ Եահեա պէյ։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պ. Լահովարի, շաբաթ օրը, արձակուրդով Պուքրէշ ուղեւորեցաւ։ Իր բացակայութեանը միջոցին որ, շատ պիտի չտեւէ, գործակատարի պաշտօնը պիտի վարէ քարտուղար Պ. Արկէթոյեանօ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ Նիքոլա Ա. զրահաւորը եւ Հայտէէ Թնդանօթակիրը մօտերս Իզմիրի նաւահանգիստը կը սպասուին։

ՇՔԱԴՐԱՄՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը, ինչպէս յայտնի է, հրամայեց մինչեւ հիմա հաստատուած շքադրամներու մէկ հաւաքածոն պատրաստել։ Այդ շքադրամներուն տեսակը քանէ աւելի է. ատոնց մէկ քանի կաղապարները գտնուած չըլլալով նորէն պիտի շինուին եւ ամէնքը միասին պիտի պահուին Փողերանոցին մէջ։ Շքադրամներուն իւրաքանչիւրին նմոյշն ալ Բ. Դրան կայս. դիւանատան մէջ պիտի պահուի։

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՍՊԱՌԱՋԻՆՄԱՆՑ տուրքը մինչեւ հիմա այն տեղերէն միայն կ'առնուի, որոնց հասոյթները նշանակուած են տէրութեան ելմտացոյցին մէջ։ Արդ. ծրագիր մը մատուցանելով ձեռնհաս պաշտօնարանին, առաջարկուեցաւ որ հասոյթները ելմտացոյցին մէջ նշանակուած տեղերէն ալ առնուի, որով տարեկան 60,000 ոսկիի հասոյթի աւելցութիւն մը ձեռք պիտի բերուի։

ՕՍՄ. ԴԵՂԱԳԻՐՔԻ պատրաստութեան համար կազմուած յանձնաժողովը բժշկական վարժարանին մէջ շաբաթը մէկ անգամ պիտի գումարուի դասախօսութեանց վերատեսուչ Մահմուտ Հագգը փաշայի նախագահութեամբ։

ԽՄԵԼՈՒ ՋՈՒՐԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց յանձնաժողով մը կազմել՝ քննութիւն կատարելու Կ. Պոլսոյ շրջակայքը գտնուած խմելու լաւ տեսակ ջուրերու մասին. Նաեւ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել՝ ջրամբարներէն ջուրը կանոնաւորապէս հոսեցնելու եւ պարապ տեղը կորսուելուն պատճառ չտալու համար։

ԲԵՐԱՅԻ հեռագրատունէն առժամաբար պաշտօնէ դադրած երեք պաշտօնեաներուն նկատմամբ Իգտամ կ'ըսէ թէ Սաքօրանին մէջ եւրոպական հրապարակներու գինները կարգ մը անձերու յայտնած ըլլալնուն համար ամբաստանուած են. Խնդիրը կը քննուի յանձնաժողովի մը կողմէ։

ՍԿԻՒՊԻՆ կը գրեն Իգտամի թէ Ռումէլիի նահանգաց ընդհանուր քննիչ Հիլմի փաշա, քննական պտոյտի համար Քեօփրիւլի երթալով, տեղւոյն Թաղապետութեան նախագահը պաշտօնէ դադրեցուցեր է՝ քննադատելի արարքներուն համար. Նաեւ քանի մը քաղաքային ու դատական պաշտօնեաներու մասին ալ քննութեան ձեռնարկել տուեր է։ Միանգամայն ճամբաներու, կամուրջներու եւ ուրիշ հանրօգուտ շինութեանց ձեռնարկել տուեր է։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ բարենորոգմանց յանձնաժողովը շաբաթ օրը արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի նախագահութեամբ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց նախարարութեան գրուեցաւ թէ օտար երկիրներու մէջ մեռած օսմ. հպատակներուն վերաբերեալ գոյքերը որոնք օսմ. հիւպատոսարաններուն մէջ պահուած են, ժառանգորդներուն յանձնելու համար պէտք է անպատճառ փոխանորդութեան Հէօճէթը Շէրի պահանջել եւ ժառանգորդներուն կողմէ իրենց ծննդավայրերէն առնուած վկայականները բաւական չհամարիլ։

ՍՈՒՐԻՈՅ նահանգը ղրկուելիք բժիշկներուն վրայ պիտի աւելնան տասնըմէկ օժնական բժիշկներ։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը, եղած հարցումի մը պատասխանելով, ծանոյց թէ երբ առնելիքի դատ մը նախապէս մասամբ մերժուի դատարանի վճռով եւ յետոյ նորէն դիմում ըլլայ պահանջքը ամբողջացնելու նպատակով, երկրորդ անգամ տրուած վճռագրէն, իբրեւ նոր դատ նկատուելով, օրինական ծախքը պիտի գանձուի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ վարժարանէն այս տարի տասներկու շրջանաւարտներ ելան որոնց ինը՝ իսլամ եւ երեքը՝ յոյն։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին հասոյթի նոր աղբիւր մը ցոյց տուող ծրագիր մը մատուցուեցաւ Մեծ-Եպարքոսին, Մալիէի քարտուղարներէն Մօրալըզատէ Վասաֆ Պատրի պէյի կողմէ։

ՀԷՅՊԷԼԻԻ աստուածաբանական վարժարանին քննութիւնները ու մրցանակաբաշխութիւնը աւարտած ըլլալով, Յունաց Ս. Պատրիարքը ու Սինոդականները որոնք ութ օրէ ի վեր նոյն կղզին կը գտնուէին, այսօր Ֆէնէր կը դառնան։

ԾԽԱԽՈՏԻ ՏԱՍԱՆՈՐԴԸ.—Պետական Խորհուրդը, կ'ըսէ Սապահ, տեղեկագրեց Մեծ-Եպարքոսին թէ օսմ. նահանգներուն մէջ ծխախոտի տասանորդը եթէ ուրիշ բերքերու տասանորդներուն պէս, ելմտական գանձուն յանձնուի, տարեկան 100-150,000 ոսկիի հասոյթի աւելցութիւն մը պիտի գոյանայ։

ԱՒԱԶԱԿՈՒԹԻՒՆ.—Երեք աւազակներ որոնք անցեալները Խարբերդ գաւառակին Իւզան գիւղին մէջ Սատըգ անուն ոստիկան-զինուորը րէվոլվէրով սպաննած եւ Իսմայիլ անուն անձն ալ վիրաւորած էին, ողջ ձերբակալուեր են։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.—Անթօնիատոս էֆ. մենաշնորհ խնդրած էր Տար-իւլ-Խայրին ի նպաստ սիկառէթի թուղթ մը հրապարակ հանել՝ նոյն հաստատութեան տարեկան հազար ութ հարիւր ոսկի տալու պայմանով. Նաեւ առաջարկած էր կողքերուն վրայ երկաթուղիի պարտաթուղթերու թիւերը նշանակել։ Ձեռնհաս պաշտօնարանը ընդունելի չդատեց այդ առաջարկութիւնը, վասն զի տեսակ մը վիճակահանութիւն է եւ վիճակահանութիւնն ալ արդէն արգիլուած է։

ԲԵՐՔԵՐԸ.—Ռումէլիի նահանգներէն առնուած պաշտօնական տեղեկութեանց նայելով, արմտիքները քանի մը տեղեր հարիւրին ինսուն են եւ կարգ մը տեղեր ալ առատ։ Օդերու նպաստաւոր վիճակը շատ օգտակար եղած է։ Անատոլըէն թէեւ պաշտօնական տեղեկութիւն առնուած չէ դեռ, սակայն անցեալ տարիէն աւելի կը նկատուի։ Ընկիւրիի մէջ հարիւրին 30 աւելի է, Ատանա՝ 50, Տրապիզոն՝ 20, եւ Այտըն ու Գոնեա՝ 15։ Աֆիոնը միայն այս տարի յուսացուածին չափ չէ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Մուշի մէջ յունիս 25ին ցորեկուան ժամ 6½ին երկու անգամ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են, առանց վնասակար հետեւանք մը ունենալու։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ընդունելի դատեց այն ծրագիրը, որով մենաշնորհ կը խնդրուէր, Կ. Պոլսոյ մէջ շէնքերու ծխնելոյզները մաքրելու համար։ Խնդիրը տեղեկագրուած է Բ. Դրան։

ՀՐԴԵՀ.—Պալաթու Թաղին մէջ Այի Սթրաթի եկեղեցին դէմը գտնուած քարուկիր տան մը վերի յարկէն, երէկ, ժամ 3ին հրդեհ ծագելով այդ տունը մասամբ այրեցաւ։ Թէեւ կրակը սմբուկ տապկելէն առաջ եկած է կ'ըսուի, սակայն Սապահ կ'իմանայ թէ տունը 300 ոսկիի ապահովագրուած ըլլալով, ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկեր է։

ԻԶՄԻՐԻ ռուսական ընդհանուր հիւպատոս անուանուեցաւ Պ. Խոտանով, փոխանակ Պ. Նիւակայի որ հանգստեան կոչուած է անձնական տկարութեան հետեւանքով։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ մէջ, ինչպէս յայտնի է, օձերը ու կարիճները բաւական վնաս կը հասցնեն։ Կուսակալութիւնը, որպէս զի ժողովուրդը ազատի այդ վնասակար անասուններէն, որոշեր է օձ մը բերողին քառասուն փարա եւ կարիճի համար ալ տասը փարա պարգեւ տալ։ Մինչեւ հիմա 20 օձեր եւ 131 կարիճներ տարուեր են, որոնք սպաննուելով խորունկ փոսի մը մէջ կը թաղուին։

ԻԶՄԻՐԻ մէջ, անցեալ օր, հրեայ ընտանիքներու բնակած տունէ մը, լամբարին շրջելէն հրդեհ ծագելով, կրակը մէկուկէս ժամ տեւեր է. Թէ՛ այդ շէնքը եւ թէ համանման ուրիշ երկու շէնքեր այրեր են։ Երեք հարիւր հրեայ ընտանիքներ անպատսպար մնացեր են։ Երկու տարեկան տղեկ մը չկրնալով ազատիլ, բոցերուն մէջ այրեր է։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Ռումէլի Հիսարի մէջ վաճառական անգլիացի Պ. Պէյքըրի տունը, առջի գիշեր, գողեր մտնելով, ութսուն ոսկի արժող ժամացոյց մը եւ շղթայ մը, ոսկի ակնոց մը, հագուստներ եւ խահանոցէն ալ մարթուած վեց վառեակներ գողցեր են։ Ոստիկանութիւնը իբրեւ կասկածելի ձերբակալեց պարտիզպանը՝ Եանի ու աչկերտը Թատարին։

ԹԱՐԱՊԻՈՅ մէջ, առջի գիշերը, ոճիր մը գործուեցաւ։ Ռէժիի դէտերէն Համտի դաշոյնով սպաննեց թաղապետական պաշտօնեայ Հաշիմ էֆ.ն։ Շարժառիթը գինովութիւնն էր։ Համտի գինով ըլլալով, անվայել խօսքեր ըրաւ Հաշիմ էֆ.ի որ խրատ տուաւ անոր հրաժարելու գինեմոլութենէն։ Ոճրագործը այդ խօսքերէն զայրացած էր։ Վիրաւորը քիչ ետքը մեռաւ։ Ոճրագործը ձերբակալուեցաւ։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.—Յունիս 28էն յուլիս 4 Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերուն թիւն է 210, որոնց 113ը իսլամ (41 այր, 72 կին), 88ը՝ քրիստոնեայ (46 այր, 42 կին) եւ 9ը հրեայ (5 այր, 4 կին)։

ԺԱՆՏԱԽՏ.—Հինգշաբթի օրը Բոռ-Սայիտի ու Թանթայի մէջ ժանտախտէ մէյմէկ դէպքեր պատահեր են։ Տիմիաթի մէջ ժանտախտէ մեռած մարդու մը դիակը գտնուեր է,

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԸ կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ Բերայի իր մասնաճիւղին վարձու դրամարկղերու զետեղումն աւարտած է, եւ նոյն դրամարկղերը վարձու պիտի տրուին յուլիս 20 (Ը. Ե.), երկուշաբթի օրէն սկսեալ։ 2—3

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.—Թէմէթթիւի Բրիւրիթէ 4 առ հարիւր օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ այդ թուղթերուն թիւ 9 կտրօնները, որոնց պայմանաժամը աւարտած է 1897 օգոստոսին, եթէ մինչեւ յուլիս 31/13 օգոստոս Օսմ. Պանքային չներկայացուին գանձուելու համար, ջնջուած պիտի նկատուին։

Կ. Պոլիս, 17 յուլիս 1903 1—4

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ
ԼՈՒՐԵՐ

Ազգ. Հիւանդանոցի խնամակալուհի Տիկնայք շաբաթ օրը խմբովին այցելեցին Ազգ. Հիւանդանոց, ուր ի դիմաց Հոգաբարձութեան զիրենք ընդունեց եւ բոլոր յարկաբաժինները առաջնորդեց հաստատութեան բժշկապետ Տօքթ. Տաղաւարեան։ Ապա այցելեցին նաեւ Ս. Յակոբայ որբանոցը եւ արհեստանոցները։ Այցելուները ընդհանուր առմամբ գոհ մնացին, միայն ճերմակեղէնոց քանակի յաւելման պէտքը զգացին եւ զոր իրենց հոգածութեան առաջին առարկան պիտի ընեն։ Աշխատութեան ընդհանուր բաժանում մը ընելով՝ որոշեցին որ Տիկնայք Զ. Տիլպէր, Ի. Իբրանոսեան, Յ. Գարամանեան հանդերձատան, լուացարանի եւ առհասարակ մաքրութեան հարցերով պարապին, իսկ Տիկնայք Ա. Մանուկեան, Յ. Մարգարեան, եւ Օր. Միւհէնտիսեան աղջկանց որբանոցի արուեստական եւ ուսումնական գործերու մասին հոգ տանին։ Որոշեցին նաեւ յառաջիկայ երեքշաբթի (յուլիս 8) խառն նիստ մը ունենալ Հոգաբարձութեան հետ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը։ Ուրախութեամբ կը ծանուցանենք թէ՛ Տիկին Ն. Սէֆէրեան համաձայն է անդամակցիլ Խնամակալութեան, որոնց թիւը այսպէսով 7ի կը յանգի։

—Ռոտոսթոյէն կը գրեն մեզ.—«Ս. Խաչ Թաղի ազգ. վարժարանի վերաշինութեան խնդրոյն առթիւ Թաղ. Խորհուրդը Սրբազան Հօր նախագահութեամբ յատուկ ժողով մը գումարեց. Խորհուրդին աջակցելու համար անհրաժեշտ նկատուեցաւ Թաղեցի մէկ քանի կարեւոր անհատներու մասնակցութիւնը. ուստի՝ իբր շինութեան յանձնաժողովի անդամ՝ որոշուեցաւ Խորհուրդի անդամներէն զատ Կ. Նեւրուզեան, Ա. Եկէնեան, Տ. Կարապետեան, Ե. Չիլինկիրեան, Մ. Պալըքճեան եւ Ա. Ճամճեան էֆէնտիները։ Զրոյց կը շրջի որ Կայս. Իրատէն յանձնուելուն պէս՝ շինութեան պիտի ձեռնարկուի։ Յանձնաժողովի անդամներու գործունէութիւնը եւ Ասլանեան Սրբազանի կրթասիրական ոգին ամէն յոյս կուտան որ շուտով ի գլուխ պիտի ելլէ ժողովուրդին այս կենսական պէտքը։

«—Տարտանէլի թեմական գործերը քանի մը ամիսներէ ի վեր աննախանձելի վիճակ մը առած են, իբրեւ այս վիճակէն ամենէն առաջ տուժողը՝ ինչպէս կը լսուի՝ վարժարանն է եղեր. վերջապէս Սրբազան Առաջնորդի անմիջական այցելութիւնը անհրաժեշտ նկատուելով հեռագրաւ Առաջնորդարան դիմում եղած էր, սակայն Տ. Ներսէս եպիսկ. այս պահուս տեղական գործերով զբաղած ըլլալուն, ի մէջ այլոց, Ս. Խաչի վարժարանին շինութիւնը, որուն յաջողութիւնը կախում ունի իր ներկայութենէն, Առաջն. Փոխանորդ Տ. Մամբրէ քհնյ. Քիրազեան անցեալ շաբաթ երեկոյ Լոյտի շոգենաւով Տարտանէլ ուղեւորեցաւ։»

—Ս. Հայրապետը սակէ առաջ ականակուռ Լանջախաչ կրելու արտօնութիւն շնորհած էր Պէշիկթաշի քարոզիչ Տ. Գնէլ Ծ. վրդ. Գալէմքեարեանի։ Այս անգամ Պէշիկթաշի Թաղ. Խորհուրդը պատրաստել տալով ականակուռ Լանջախաչը, յանձնած է Տ. Գնէլ վարդապետին։

—Հիւրմիւզեան Տ. Գէորգ քահանայ, որ Աղէքսանդրիա կը գտնուէր, Մարսիլիա մեկնած է։

—Ինչպէս շաբաթ օրուընէ ծանուցած էինք, Ս. Պատրիարք Հայրը, երէկ Բերայի Ս. Յարութիւն եկեղեցին մէջ արարողութեանց ներկայ գտնուելէ վերջ, աւուր պատշաճի քարոզ մը խօսելով հոգեւորապէս մխիթարեց ժողովուրդը։

—Տիարպէքիրէն հասած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ Վիճակին Առաջնորդ Տ. Եզեկիէլ Ծ. վրդ. Արշակունի, յունիս 15ի կիրակի օրը քաղաքէն երեք ժամ հեռաւորութիւն ունեցող Սաթի գիւղը հովուական այցելութեան ելեր է, եւ հոն իր ուխտը կատարեր է Թուխ-Մանուկ Ս. Խաչի ուխտատեղի մատուռին վրայ, ժամանակէ մը ի վեր ունեցած աչքի տկարութեանը առթիւ։ Տ. Եզեկիէլ վրդ. տեղւոյն Նպաստընկալ վարժարանին քննութեան ալ ներկայ գտնուած է, որ բացուած է նոյն իսկ Առաջնորդ Տ. Եզեկիէլ վրդ.ի ջանքով. այդ վարժարանը քիչ ժամանակուան մէջ զգալի յառաջդիմութիւն մը ունեցած է. հովուական այցելութեան միջոցին Տ. Եզեկիէլ վրդ. առաւօտ եւ իրիկուն քարոզեր է նոյն եկեղեցիին մէջ եւ հոգեւորապէս մխիթարեր է 70 տունէ բաղկացած ազգայինները։

—Շաբաթ առաւօտ, Բերայի Էսաեան վարժարանը կատարեց իր ամավերջի հանդէսը՝ որուն կը նախագահէր Ս. Պատրիարքը, շուրջն ունենալով Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպիսկ. եւ ուրիշ Թաղերու քարոզիչներ, քահանաներ, Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ անդամները եւ ծնողքներ։ Հանդէսը սկսաւ Համիտիէ քայլերգով, որուն յոտնկայս ունկնդրեցին ներկաները։ Յետոյ կարդացուեցաւ Տնօրէնութեան վիճակացոյց-տեղեկագիրը, որ կը յայտնէր թէ Բերայի չորս դպրոցներուն մէջ 835 ուսանողներ գտնուած են այս տարի, որոնց 470ը Էսաեան վարժարանը կը յաճախեն, իսկ մնացեալները բաժնուած են Նարեկեան, Տոլապ-Տէրէի եւ Լուսաւորչեան վարժարաններուն մէջ։ Վարժարանը այս տարի ունեցած է, 13 շրջանաւարտ աշակերտուհիներ զատ նաեւ շրջանաւարտ տղաքներ։ Տնօրէնութիւնը յառաջիկայ տարի ալ բարձրագոյն դասընթացքը պահելով, պիտի վերածէ լրացուցիչ դասընթացքի, յար եւ նման աշակերտուհիներու երկու դասընթացքներուն։ Տոլապ-Տէրէի Արշակունեան վարժարանը՝ իր նախապատրաստական դասարանէն տասը շրջանաւարտ տուած է այս տարի, որոնք պիտի աշակերտին Էսաեան վարժարանի Բ. կարգին, իսկ Նարեկեան Մանկապարտէզէն 22 երկսեռ շրջանաւարտներ պիտի հետեւին Էսաեան Ա. կարգին։ Այս առթիւ Տոլապ-Տէրէի եւ գերեզմանատան վարժարաններու խախուտ շէնքերուն վերաշինութեան համար վստահութիւն ներշնչուեցաւ։ Աղքատիկ երկսեռ աշակերտներու միջօրէի ճաշի խնդիրն ալ յիշուելով տեղեկագրին մէջ, շնորհակալութիւններ յայտնուեցան նախաձեռնող բարեսէր թաղեցիներու, ինչպէս նաեւ Ս. Պատրիարքին եւ Բերայի Թաղ. Խորհուրդին ըրած գնահատելի ջանքերուն համար։

Ապա, աշակերտուհիներու մրցանակները բաժնուեցան, դաշնակահարութիւններ եղան եւ ճառեր արտասանուեցան։

Սրբազան Պատրիարքը մայրենի դաստիարակութեան պէտքին վրայ ծանրանալով, գոհունակութիւն յայտնեց Բերայի վարժարաններու վիճակին համար եւ աւելի մեծ յառաջդիմութիւններ մաղթեց, շնորհակալութիւն յայտնելով Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Վսեմ. Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեանի, որ բարեհաճած է վերստանձնել իր պաշտօնը։ Ս. Պատրիարքը յայտարարեց թէ ինքը քանի որ Պատրիարք է, բնաւ չպիտի թողու որ Մամիկոնեան էֆ. հրաժարի Բերայի պէս կարեւոր եւ հոծ Թաղի մը ատենապետութեան պաշտօնէն, քանի որ Ն. Վսեմութիւնը Բերայի բոլոր Թաղեցիներուն համակրելին է։ Ն. Ամենապատուութեան այս խօսքերը բուռն ծափերով ողջունուեցան։

Ս. Պատրիարքը նոյնպէս շնորհակալութիւն յայտնեց վարժարանի վերին հոգաբարձութիւնը ստանձնող Յովսէփ էֆ. Եուսուֆեանի, որուն ձեռնհասութիւնը ծանօթ է։

Ս. Պատրիարքը թէ՛ վարժարանի պաշտօնէութեան եւ թէ՛ ուսանողներուն իր գոհունակութիւնը յայտնելէ ետքը, վերջացուց ճառը, բարեմաղթութիւններ ընելով Օգոստափառ Սուլթանին արեւշատութեանը համար։

Բոլոր աշակերտներն ու աշակերտուհիները միաձայնութեամբ երգեցին «Հայր մեր»ը, եւ Ս. Պատրիարքը փակեց հանդէսը իր հայրական Պահպանիչով։

—Պանտրմայի նախորդ Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Մաթէոս էֆ. Արզումանեան, որ մէկ քանի շաբաթէ ի վեր առեւտրական գործերով մայրաքաղաքս կը գտնուէր, շաբաթ իրիկուն Պանտրմա մեկնեցաւ։

ԱԶԴ.—Ուսումնական Խորհուրդէն Ա. կարգի դաստիարակ-ուսուցչուհիի վկայական ունեցող օրիորդ մը կը փափաքի գաւառային վարժարանի մը մէջ պաշտօն ստանձնել։—Պէտք ունեցողները կրնան դիմել կամ գրել Արեւելքի խմբագրութեան։ 1—3

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՏԻԿԻՆ ՖԱՆԻ ԵԱՎԷՐ ՓԱՇԱՅԻ

Վսեմ. Թրնկըր Եավէր փաշայի հանգուցեալ տիկնոջ յուղարկաւորութիւնը հանդիսաւորապէս կատարուեցաւ երէկ, խուռն եւ ընտրեալ բազմութեան մը ներկայութեամբ զոր յատկապէս վարձուած Մախսուսէի շոգենաւ մը ժամ 4½ին փոխադրեց Մէօհիրտար։ Տան կարգը կատարուեցաւ հանգուցեալոյն բնակարանին մէջ, Սելվաղի Հայ Հռոմէականաց առաջնորդ Հաճեան Գերապայծառի նախագահութեամբ, որուն շուրջը կը գտնուէին Հ. Գազրիկեան եւ Հ. Պագըեան եւ ուրիշ բազմաթիւ վարդապետներ։ Յետոյ, դագաղը շոգենաւ փոխադրուեցաւ, եկեղեցական դասէն եւ յուղարկաւորներուն հետեւողութեամբ, հանդիսաւոր թափօրով մը՝ որուն առջեւէն կ'երթային թաղապետական չավուշներ եւ Ռէժիի բարապանները։ Ս. Թագաւոր եկեղեցիին առջեւ, որուն զանգակը կը զարնուէր, կանգ առաւ թափօրը եւ մեր քահանայական դասը՝ իրենց գլուխ ունենալով քարոզիչը՝ Աւետարան կարդացին, ու մինչեւ նաւամատոյց ընկերացան թափօրին։

Թարապիոյ Նաւամատոյցէն, ուր փոխադրուեցաւ դագաղը, եկեղեցական դասը եւ յուղարկաւորները՝ միեւնոյն շոգենաւով, մեռելակիր քառաձի կառքի մը մէջ դրուեցաւ դագաղը եւ հանդիսաւոր թափօրով առաջնորդուեցաւ գիւղին Ս. Անտոն եկեղեցին, զոր կառուցած է Թրնկըր Եավէր փաշա։ Հոն՝ արարողութեանց նախագահեց Հայ Հռոմէականաց Կաթողիկոս-Պատրիարքը՝ շրջապատուած բարձրաստիճան կղերէն։

Հանգուցեալ Տիկնոջ ամուսինը՝ ծերունի Թրնկըր Եավէր փաշան, կարի վշտակրած ու ու զգածուած ըլլալով, չէր կրցած հետեւիլ դագաղին, եւ ցաւակցութիւնները ընդունեցին՝ Ն. Վսեմութեան կողմէ Ժօզէֆ էֆ. Թրնկըր, Պաթիսթ էֆ. Թրնկըր եւ Պ. Էթիէն Կլավանի։ Ցաւակցական բազմաթիւ հեռագիրներ ուղղուած էին հեռաբնակ ազգականներու, բարեկամներու եւ բազմաթիւ ծանօթ անձնաւորութեանց կողմէ։ Ցաւակցական հեռագիր մը ուղղած էր նաեւ Օրմանեան Ս. Պատրիարքը։

Յուղարկաւորներուն մէջ կը նշմարուէին Տօքթ. Նաֆիլեան փաշա, Պէհա պէյ, Աբրիկ էֆ. Ունճեան, Պ. Քուլթօ, Պ. Ժագ Ֆէրնանտէզ, Ռէժիի դեր-տնօրէն Պ. Շառնօ, ելմտական նախարարութեան կողմէ Մէնաշէ էֆ., Պարոն տը Վանտէօվր, Լօրանտօ եղբարք, Կլավանի ընտանիքին բոլոր անդամները, հելլենական դեսպանատան Բ. թարգման Պ. Տիմիդրի Քալէրճի, Գրիգոր էֆ. Խըտըրեան, Անտօն էֆ. Բէօզեան, Սեպուհ էֆ. Տէմիրճիպաշեան, Անտօն էֆ. Ազնաւոր, Կըրաճեան էֆ., Պ. Սէֆէլէր, Պ. Տօգթօր, Պ. Սիլֆիրիտ Ատլէր, Տօքթ. Այտէն, Տօքթ. Յակոբոֆ, Թովմաս եւ Յովհաննէս էֆ.ք Եսայեան, Գարտաշեան Յովհաննէս էֆ., Ներսէս պէյ Ալլահվէրտի եւ այլն։

Արարողութեանց աւարտումէն ետքը, ներկաները կրկին յայտնեցին իրենց ցաւակցութիւնները եւ մեկնեցան իրենց տրամադրութեան ներքեւ դրուած միեւնոյն շոգենաւով որ փոխադրեց զանոնք Գանտիլլի, Կամուրջ եւ Գատըգիւղ։

Թաղումը կը կատարուի այսօր եւ հանգուցեալ տիկնոջ մարմինը կ'ամփոփուի Ս. Անտոն եկեղեցին մէջ։

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Վարժարանիս ուսանողաց մրցանակներու եւ շրջանաւարտից վկայականներու բաշխման արարողութիւնը պիտի կատարուի յուլիս 14, երկուշաբթի, ի ժամ 7, ընդ. նախագահութեամբ Ա.Տէն. Ս. Պատրիարք Հօր։ Կը հրաւիրուին ուսանողաց ներկայ գտնուիլ նոյն օրը վարժարանիս մէջ։

Հիմնադիր-Տնօրէն
Ռ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
Սկիւտար, 4, յուլիս 1903

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՊԼ)

ՀՌՈՄ, 19 յուլիս.—Առտուան ժամ 9ին հրատարակուած բժշկական տեղեկագիր մը կ'ըսէ թէ Պապը այնքան հանդարտ չէ անցուցեր գիշերը եւ չէ քնացեր։ Ոյժերու տկարացումը կ'աւելնայ։

—(Կէսօր) Պապը մահամերձ է։

—Իրիկուան ժամը 6ին հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը կը ծանուցանէ թէ Պապը մինչեւ իրիկուն թմրած էր։ Ոյժերու տկարացումը միշտ կ'աւելնայ։ Իրիկուան լրագիրները կ'ըսեն թէ աղետալի վախճանը անխուսափելի կ'երեւայ։

ՎԻԷՆՆԱ.—(Պաշտօնական).—Ֆրանց-Եոսէֆ կայսրը Կոլուխովսքի կոմսին յանձնեց յառժամաբար վարել Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ելմտական նախարարութիւնը։

ՄԱՏՐԻՏ.—Նախարարական տագնապ մը ծագեցաւ։ Թագաւորը Պ. Սէլվէլայի յանձնեց նոր նախարարութեան կազմութիւնը, բայց Պ. Սէլվէլա հրաժարեցաւ։

—Պ. Վիլլավէրտէ ընդունեց նոր դահլիճը կազմելու պաշտօնը եւ Թագաւորին մատոյց նոր նախարարներուն անունները։ Կ'ըսուի թէ Պ. Վէլլավէրտէի նախկին նախարարութեան մէջ ելմտական նախարարի պաշտօն վարող Պ. Պէնտտա նորէն ելմտական նախարար պիտի ըլլայ. Զուլուէթա զօրավարը՝ պատերազմական եւ Գամարա ծովակալն ալ ծովային։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Վոլկայի Պեսոու Ա. շոգենաւը որ 200 ուղեւոր եւ 7000 փութ ապրանք ունէր, այրեցաւ Նիժնի Նովկորոտի առջեւ։ Զոհերուն թիւը դեռ յայտնի չէ։ Մինչեւ հիմա 50 հոգի պակաս են։

ԱԹԷՆՔ.—Երեսփ. ժողովը քուէարկեց՝ բանակին ընդհանուր հրամանատարութիւնը փոխող օրէնքը եւ ելմտացոյցը։ Հաւանական չէ որ Երեսփ. ժողովը նորէն գումարուի, վասն զի երեսփոխաններէն շատերը մեկնած են։

—Սերվիոյ Թագաւորը, ամսոյս 27ին Էքս-լէ-Պէն պիտի ուղեւորի։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ՀՌՈՄ, 19 յուլիս.—Երէկ Պապին վիճակին մէջ տեսնուած բարուքումը չշարունակեց։ Երիկամունքը գրեթէ բոլորովին դադրեցաւ գործելէ։ Շնչառութիւնը շատ արագ է. տկարութիւնը վերջին աստիճան է։ Ընդհանուր թմրութիւն կը տիրէ։

—Պապին վիճակը նորէն ծանրացաւ։ Հոգեվարքը սկսաւ ժամ 9ին։ Վախճանը անխուսափելի է։ Բժիշկները ալ եւս բնաւ յոյս չունին։

ՓԱՐԻԶ.—Անտրէ զօրավարին Պատուոյ Լէգէոնի հրամանատարութեան աստիճան տրուեցաւ։

ՀՌՈՄ.—Հռոմի ֆրանսական դեսպան Պ. Պարրէր Փարիզ դարձաւ, Իտալիոյ Թագաւորին մօտերս կատարելիք ուղեւորութեանը առթիւ։

ԱԹԷՆՔ.—Յունաստանի Թագաւորը յուլիս 27ին Էքս-լէ-Պէն պիտի երթայ։

ՄԱՏՐԻՏ.—Երեսփ. ժողովին ատենապետ Պ. Վէլլավէրտէ Թագաւորին կողմէ հրաւիրուեցաւ, բայց դեռ որոշում մը տրուած չէ՝ նախարարական տագնապին լուծմանը համար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 5 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Օ. Ո.	34	21½
Ամէնէն բարձր գին	»	34	21½
Ամէնէն վար գին	»	34	03
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	125	12
Ամէնէն բարձր գին	»	125	25
Ամէնէն վար գին	»	124	12

ԲԱՑՈՒՄ 7 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սերի Դ.	Ք. Կ.	34	28
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	125	75
Շիրքէթի Խայրիէ		30	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթմ.		—	—
Յոս. Օթմ. Շանժ է Վալէօռ		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	60
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	05
» ժուիսանս		1	65
» պարտաթուղթ		482	—
Քարաք Կ. Պոլսոյ		501	—
Թրանսվալ		115	—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն		266	50
Լավրիոմ		84	—
Անատոլըի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	90
« պարտաթուղթ «		520	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	111	20
» » » չէք	»	109	38
Փարիզ » »	Ֆր.	22	67
» » » չէք	»	22	63¾
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	ֆիոր.	21	06

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	16
Անգլիական ոսկի	»	109	36
Շօլ Էմբէրիալ	»	89	25
Քրիմից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	39
Մէթալիք	»	—	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 18 Յուլիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ	92	50
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.	60	75
» » » Գ. բաց.	31	63
» » » Գ. գոց.	31	63
Օսմանեան Պանքա	13	63
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	41	50
» Մօնօբօլ	43	50
Պուլկարական 1888	95	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ	105	—
Ռօմէնիա	102	—
Թրանսվալ	4	50
Այտին երկաթուղի	14	50
Փոխանակագիր	25	32½

{Էն Առաջ Սա Կարդացէք}

ՀՈՎԱՆՈՑԱՎԱՃԱՌ

ՄԻՀՐԴԱՏ ՀԱՅԿԱԶՆ

Քանի մը հարիւր կամ հազար ղրուշ ծախսելով կը գնէք կամ շինել կու տաք զգեստ, շապիկ, ֆէս եւ գլխարկ՝ վայելելու եւ վայլեցնելու համար։ Աղէկ։ Բայց ի՞նչ օգուտ, եթէ անձրեւի մը բռնուիք ու եթէ հովանոց չունենաք — կամ անձրեւ չանցնող հովանոց մը — ատոնք ամբողջ կը բծաւորին եւ նորութեան շէնքնորհքը չի մնար վրանին։ Ուստի, խնամով շինուած, ձեւաւոր եւ բնաւ անձրեւ չթափանցող ՀՈՎԱՆՈՑ մը գնեցէք Ղալաթիոյ հռչակաւոր հովանոցավաճառ Միհրդատ Հայկազնէն։ Գոհ կը մնաք։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԱՄԵՆԱՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՒՈՐ
ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԻ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Զուտ փոխադարձ. հիմնեալ 1845ին

1902 Յունուար 1ին երաշխաւորեալ գոյքը՝ Ֆր. 1,506,000,000.

1901ին ապահովագրեալներուն եղած փոխատուութիւնները՝ Ֆր. 34,000,000.

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 600,000էն աւելի ապահովագրեալ ունի, որոնք կը կազմեն Ընկերութիւնը, և որոնց կը պատկանի բոլոր շահերը։ 1901ին ապահովագրելոց վճարուած շահաբաժիններու գումարը՝ Ֆր. 17,500,000։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔԻ արտօնագրական բոլիսը մինչեւ հիմա ուրիշ ոչ և է ընկերութենէ կը յանձնուած բոլիսներէն աւելի ամբողջական և շահաւոր պայմանագրութիւնն է, յանձնուած օրէն սկսեալ անվիճելի է ըլլայ դրամական, ճամբորդութեան, մահուան պատճառներուն և պատճառին, անձնասպանութեան և մինչեւ իսկ պատերազմի առթիւ։ Տիեզերական բոլիսը կ'երաշխաւորէ փոխատուութիւններ 3 տարի ապահովագրին վճարելէ յետոյ, առանց յետագայ ապահովագրին հաշուի առնելու. այս փոխատուութեանց գումարները դատ դատ նշանակուած են բոլիսին մէջ. 30 օր պայմանաժամ կը տրուի տարեկան վճարման համար առանց տոկոսի, վճարումները դադրեցնելէն մինչեւ 5 տարի վերստին շարունակելու առանձնաշնորհումը, յետադարձ ապահովագիրները 5 առ 100 տոկոսով հանդերձ վճարելով. մէկ տարեվճար ընելէ յետոյ իրաւունք չկայ։ Ապահովագրութեան երկարաձգումը, բոլիսին մէջ նշանակուած ժամանակամիջոցի մը համար, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին մէջ եթէ մահ պատահի, ապահովագրեալ գումարը կը հատուցուի ամբողջութեամբ. առանց հաշուի առնելու անվճար մնացած ապահովագինները։

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 4 առ 100 տոկոսաբեր պայմանին ալ ունի, որ աշխարհին մէջ ցորդ գտնուած պայմաններէն ամէնէն աւելի նպաստաւորն է։ Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել։

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Ընդհ. Պատուիրակ
Ա. ՋՈՒՀԱՃԵԱՆ

Պոլիս, Հալէթօղ խան
Վոյվոտա փողոց. Վիքթորիա խան Ղալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի, Պօրտոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք.

Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ
Բամսէզ	3000	Թիպըր	2500
Անդիպօ	3000	Ինէթիս	2400
Թէյմըր	3000	Օսայրիս	2250
Բոսֆորուս	3000	Բէրա	2250
Տարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասըրնի	1500
Մարքօթիս	2500	Կիւյքօ	1500

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ.
134 31, Ճէյմս Սթրիթ Լիվրբուլ

Meubles
Etoffes
Literie
Tapisserie
Glaces
Articles de Luxe
etc.

ԱԼԻ ԲԻՋԱ ԷՖԷՆՏԻ

Ղալաթիայի Հայոց եկեղեցիի դէմ թիւ 25
ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Co.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց առկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են եւ բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական եւ չքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա (1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց Թիւ 343 եւ 343 կրկին
(2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։

Կալաթա (1. Սինկէր խան Թիւնէլի առեւ
(2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։

Պոլիս (1. Սուլթան Համամ Թիւ 2
(2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13։

Սկիւտար Ջարշը պօյը, Թիւ 120։

Դասերը եւ նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 եւ 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ ուի տունը։

ԲԱՂԴԱՒՈՐ ՄԱՅՐ ՄԸ

Նիհար, տժգոյն, վատոյժ, հիւանդկախ տղաքը երբեք չէի սիրեր, մինչ կը փափաքէի գիրուկ, թոմպուլ, զուարթ, կայտառ տղաք մեծցնել։ Կատարելապէս համոզուած էի որ այդ տղայոց ուժեղ, կայտառ և կորովի զաւակներու արժանանալու և զանոնք ամէն կարգի հիւանդութեանց դէմ պաշտպանելու համար, անհրաժեշտ էր տղայ հասակէն ուշադրութիւն ընել անոնց տրուելիք սնունդին։ Հետեւաբար, երբ մեր անդրանիկ զաւակը վեց ամսու եղաւ, հետամուտ եղայ ամէնէն լաւ սնունդը տալ անոր և բժշկի մը յանձնարարութեամբ սկսայ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐով սնուցանել զայն։

Տղեկը մեծ ախորժով կ'ուտէր այս ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐը և քանի ուտէր կը գիրնար, կ'ուժովնար ու կը կայտառնար։ Այսպէս քանի մը ամիս անցնելէ վերջ, երբ ակռայ հանելու ժամանակը եկաւ, սկսանք մտահոգ ըլլալ, կարծելով որ մեր զաւակն ալ ուրիշ տղոց յատուկ ակռայ հանելու ցաւերն ու փորհարութիւնը պիտի ունենայ, սակայն տղեկը առանց ո և է հիւանդութեան ակռան հանեց, խաղալով ցատկելով և շարունակեց աճիլ ու զօրանալ։

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐով հինգ զաւակ մեծցուցի, երկուքը աղջիկ, երեքը մանչ, փառք Աստուծոյ ամէնքն ալ 25—30 տարիքը հասան առանց բնաւ հիւանդանալու և քաջողջ երիտասարդներ եղան. հետեւաբար իր սրտէ կը յանձնարարեմ մայրերուն որ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐով մեծցնեն իրենց զաւակները։

Բարիզ Պօնաբարթ փողոց Թ. 17
ՍԱՐԿՈՒՐԹ ԺԱՆՆԻ

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՐը կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններու ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։

18—26

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒԶԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԷԼԷ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՕԴԵՍԻԱՅԻ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ
Յուլիս 20ին Պիրէի, Սեւ Ծովէն,
ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ
Յուլիս 21ին Պիրէի, ուղ. Մարսիլիա։
[illegible]
Առաջին կարգ 245 ֆրանք. Բ. կարգ 75 ֆրանք [illegible]
[illegible]
516 Ֆ. ՔԸՓՕՌ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ամէն ամիս երկու անգամ կը բանին Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ
Իվէրնիա	13900	Սիլվանիա	5598
Սաքսոնիա	13900	Փաննոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրիա	3229
Քամփանիա	12950	Բավիա	2945
Ուլթոնիա	8845	Բիքիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիրիա	2835
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէփփօ	318
Աուրանիա	7269	Շէրպուրկ	161

Դիմել առ
ՃՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seagor
[illegible] խան, Թիւ 6, 7, 8 Ղալաթիա [illegible] փողոց 5

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՄՈՒՇԵԱՆ

ՆՈՐ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԼԱՌՈՒՍ

Ամէնէն կատարեալը, ամէնէն նորը, լաւագոյնը, եւ բոլոր Ֆրանսական հանրագիտարաններուն ամէնէն լաւ պատկերազարդուածը։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը որ Ֆրանսայի մէջ խիստ մեծ յաջողութիւն մը ունեցած է, նպատակ ունի գոհացում տալ այն անձերուն որոնք կը փափաքին ունենալ փոքր թուով հատորներով, լուրջ կատարեալ և իրական Նոր Հանրագիտակ բառարան մը։ Ականաւոր գրագէտներէ և գիտուններէ շարադրուած, նկատի առած է գիտութեանց և Հմտութեան ամէնէն վերջին գիւտերը, մարդկային գիտութեանց ամէն ճիւղերուն մէջ։ Միանգամայն կը պարունակէ բազմաթիւ պատկերներ ամենամեծ խնամքով պատրաստուած (նշանաւոր անձերու, արուեստի և հոյակապ շինուածներու, տարազներու և թիթեռներու, երկրաչափական պատկերներու, կենդանիներու և տունկերու, սեւ և գունաւոր աշխարհագրական քարտէսներ)։

Նոր պատկերազարդ Լառուսը 16 երեսնոց, իւրաքանչիւրը 50 սանթիմի տետրերով կը հրատարակուի, և 1897 Ապրիլ 1էն ի վեր շաբթէ շաբաթ լոյս կը տեսնէ։ Ան նուազն 400 տետր պիտի ըլլայ, որոնք 7 հատոր պիտի կազմեն. բաժանորդները կրնան, եթէ նախամեծար համարին, գործը ընդունիլ 10 տետրէ բաղկացեալ անկազմ սերիներով, անկազմ կամ կազմուած հատորներով, իրենց հրատարակութենէն վերջ։ Առաջին երեք հատորները արդէն ծախու են։

Պայմանաւոր բաժանորդագինը հետեւեալն է. { 180 ֆրանք առանձին տետրերով կամ սերիներով եւ կամ թղթակազմ հատորով
{ 225 ֆրանք կազմուած հատորով, (demi-chagrin), կարմիր, սեւ կամ կանաչ։

Վճարումը կ'ըլլայ (Բարիզի վրայ մանդաներով) չորս անգամէն, իւրաքանչիւրը հաւասար, այսինքն վեց ամիսը անգամ մը, պայմանաւ որ առաջին վճարումը ըլլայ ստորագրուած օրը։

Պայմանաւոր բաժանորդագրութեան գրուելով, ստորագրողը զերծ կը մնայ ապագայ գինի բարձրացումներէ, նոյն իսկ եթէ աւելի պրակներ ալ հրատարակուելու ըլլան։ 587

ԳՐԱՏՈՒՆ ԼԱՌՈՒՍ, Բարիզ, Մօնբառնասի փողոց, թիւ 17։ Խնդրողին 16 երեսնոց պրակ մը՝ իբր նմոյշ պիտի ղրկուի ձրիաբար։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատեով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
թուականը
(20 սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, [illegible] Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի Հաւուզլու փողոց. Օսմ. Նամակատան դէմը։

Փոխ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաքօխ
Մարքուճըլար, Զարըճը խան, Թիւ 21

Ընկերութիւնը գործակալներ կը փնտռէ Թուրքիոյ այն ամէն քաղաքներու համար, ուր ներկայացուցիչ չունի։ 194

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէքօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրոտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիբրօ	1735
Արիոսթօ	2271	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սպէրօ	1300
Փորթոֆինօ	1264	Տուրօ	2383	Հորատիօ	3600	Մոնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրավօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրունօ	841	Տինամօ	304	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Բուֆֆալօ	4431	Էլպօ	2464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտորատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թորփիտօ	487
Գալիպսօ	1837	Էրագօ	1841	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլինօ	2307	Փալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմօ	1700	Փօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վոլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	Րինալտօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1843	Րոլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գոլորատօ	4235	Կիկանօ	1243	Լորէնցօ	3191	Րոմէօ	1789		

Հօրատիօ շոգենաւը, նաւապետ Քրօֆթ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի ամսոյս 23ին։

Մուրիլլօ շոգենաւը, նաւապետ Պոքսօլ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻՆՃ ԷՆՐԻԳՈՑ
Թ. 23—24, [illegible]

COMP RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Յուլիս

Գշ. 8/21 Սեւաստաբօլ ժամը 10ին առաւօտ. Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թարապլուս-Շամ, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա ժամը 4ին իրիկուն։

Եշ. 10/23 Օտեսա ժամը 10ին առաւօտ։

Շբ. 12/25 Միթէլին, Իզմիր, Փիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին առաւօտուն. Օտեսա ժամը 2ին իրիկուն։

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանող շոգ.

Անունք	Թոնօ	Անունք	Թոնօ
Վիրճինիան	10500	Ֆլավիա	3500
Արմէնիան	10500	Էճիփշըն	3500
Քէստրիան	10500	Արապ	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	3500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Քօլոմպիան	8000	Ատէնիան	2500
Քօրինթիան	8000	Անատոլիան	2500
Քասթոնիան	8000	Ալգոնիան	2500
Ֆլորէնթիան	8000	Լէզպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մէնիօ	900
Վալոնիան	3700	Օբորտօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	80
Թալիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքը այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունէն հանելու համար իրենց հրամանները գրել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՕՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
[illegible]
600

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ ԷՆԿԻՒՐԻՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 122 խառն Առտու ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ			ԴԱՐՁ Կառ. Թ. 121 խառն Իրիկն. ժ.	վ.
12	—	Մկն.	Էսկի Շէհիր	Ժմ.	10	—
12	44	»	Աք Փունար	»	9	12
1	24	»	Ալփու Քէօյ	»	8	46
2	4	»	Պէյլիք Ախուր	»	7	58
3	9	»	Սարիքէօյ	»	7	1
3	58	»	Պիչէր	»	6	4
4	35	»	Սասիլէր	»	5	27
5	9	»	Պէյլիք Քէօփրիւ	»	5	—
6	3	»	Բօլաթլը	»	4	16
7	21	»	Մալը Քէօյ	»	2	49
8	15	»	Սէնճան Քէօյ	»	1	47
9	—	Ժմ.	Էնկիւրիւ	Մկն.	1	—
Իրկն.					Առտ.	

ԱԼԱԵՕՒՆՏԷՆ ՔԵՕԹԱՀԵԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 322 խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. 324 խառն Իրկն. ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ			ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 321 խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. 323 խառն Իրկն. ժ.	վ.
1	5	11	15	Մկն.	Ալայունտ	Ժմ.	12	30	10	35
1	25	11	35	Ժմ.	Քէօթահիա	Մկն.	12	10	10	15

ՀԱՄԻՏԻԷ—ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. խառն Առտու ժ.	վ.	Թ. 426 խառն Իրիկն. ժ.	վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ			ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 425 խառն Առտու ժ.	վ.	խառն Իրիկն. ժ.	վ.
		5	56	Մկն.	Համիտիէ	Ժմ.	4	35		
		6	14	Ժմ.	Ատա-Բազար	Մկն.	4	17		

ԹԵՐԹՕՆ "ԱՐԵՒԵԼՔ,,Ի (95)

ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՕՆԹԷՓԷՆ

Կտրուած Ձեռքը

ԺՈՐԺԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ը

Ռօպէր տժգունեցաւ։ Հարուածը խիստ էր, ու անոր տժգունութիւնը կը զգար։

Պանքանոտներու կորուստին վրայ չէր ցաւեր։ Առջի օր գնդապետին հետ ունեցած տեսակցութեան միջոցին պահ մը խորհած էր թէ լաւ բան մը ըրած չէ՞ր ըլլար, պահելով զանոնք, անհետանալու համար ապացոյց մը՝ որուն վրայ կրնար յենուլ իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւնը։

Ու չէր ջնջած զանոնք, նողկանք ըզգալով այնպիսի գողի մը ընթացքը բռնելու, որուն կը հետապնդէին, մինչ այս վերջինը իր օձիքը ազատելու համար՝ լումայափոխին ցուցափեղկէն գողցած ոսկիները կը ցանէ փողոցին մէջ։

Բայց այդ նամակը իր արդարացումն էր։ Անիկա կը հաստատէր թէ հօրը մէկ պահանջատէրին կողմէ իրեն յանձնուած էր այդ գումարը. գէթ հաւատացած էր այդ անծանօթ պարտատէրին գրածին, ընդունելով այդ գումարը՝ իբր փոխարինութիւն։

Ու հիմա գնդապետէն կախում ունէր ջնջել այն միակ թուղթը՝ որ իբր պաշտպանողական փաստ առաջ կրնար բերուիլ Ռօպէր տը Բարնուէլի կողմէ։

—Այսպէս, Պ. Պերիսօֆ հրաման տրուած է ձեզի թղթապանակս իրեն յանձնել. իսկ դուք օգուտ քաղելով քունէս՝ առած էք զայն, ըսաւ Ռօպէր բարկութեամբ։ Մտքէս անցնելու էր այդ բանը. այնքան չպիտի նուաստանամ որ ձեզի գանգատիմ այդ մասին, քանի որ ծառայ մըն էք դուք. բայց կ'ուզեմ ձեր տէրը տեսնել՝ անոր ըսելու համար թէ ինչ կը խորհիմ այդ նոր խայտառակութեան վրայ։

—Այսօր չպիտի կրնաք տեսնել զայն, ըսաւ գնդապետին վերակացուն, առանց յուզուելու։ Քիչ մը տկար է։ Բայց ինծի հրամայեց ձեր տրամադրութեան տակ գտնուիլ, եւ եթէ պէտք ունենաք ինծի, կրնաք զանգակը հնչեցնել։ Ամբողջ տունը ձեր հրամանին տակ կը գտնուի մինչեւ այն ատեն երբ հաճիք դուրս ելլել այս տունէն։ Խոստովանեցէք, ու այս տան դուռները իսկոյն բաց պիտի ըլլան ձեր առջեւ։

Ռօպէր առանց պատասխան տալու ճամբեց զայն շարժումով մը։

—Այո՛, պիտի ելլեմ հոսկէ, կը խորհէր Ռօպէր, մինչ գնդապետին մարդը կը հեռանար. եւ դուրս ելլելու համար, չպիտի համակերպիմ այդ թշուառական Պերիսօֆին առաջարկած ամօթալի պայմաններուն։

Թ

Այդ իրիկուն, հակառակ տեղացող յանկարծական ձիւնին, թատրոնները բացած էին իրենց դուռները այն արիասիրտ հանդիսականներուն առջեւ, որոնք օդին խստութիւնը արհամարհելով դուրս ելած էին իրենց բնակարաններէն։

Իրաւ է որ այդ յանդուգն մարդիկը փոքրաթիւ էին. Թատրոնի ջերմ սիրահարներ՝ որոնք բնաւ չեն ուզեր իրիկուն մը անցընել առանց նուագախումբի թիկնաթոռներուն մէջ բազմելու. նաեւ ձրի տոմսակ ունեցողներ՝ որոնք կը նախընտրեն սրունքնին կոտրելու կամ կուրծքի հարբուխ առնելու վտանգը աչք առնել քան թատրոն չերթալ։ Ասոնցմէ զատ՝ թատրոնին դերասանուհիներուն կողմէ յանձնարարուած մարդիկ։

Հարկ եղած բոլոր տարրերը՝ հազար հինգ հարիւր ֆրանք հասոյթ արտադրելու համար երեք հազար հոգի պարունակելու կարող թատերասրահի մը մէջ։

Տնօրէնները գոհ չէին։

Մաքսիմ Տորժէր չէր պատկաներ այդ դասակարգերէն եւ ոչ մէկին՝ որ կ'արհամարհէ ցուրտն ու սառնամանիքը. սակայն ժամը ինըին ատենները Վարիէթէ թատրոնը գացած էր։

Պուլօնեի անտառը կատարած հետազօտութենէն յետոյ՝ կ'ուզէր տունը դառնալ ժամ առաջ, ուր հասած էր ցուրտէն կիսամեռ, յիսուն վայրկեան ճամբորդելով կառքով։

Արք տը Թրիոմֆէն մինչեւ Շաթօտէօն փողոց՝ չէր կրցած տաքնալ կառքին մէջ. ժամը հինգը հնչեց, երբ միտքը ինկաւ որ պէտք է հագուիլ, դուրս ելլելու համար։

Ժամացոյցին հնչումը իրեն յիշեցուց թէ, կոմսուհիէն բաժնուած ատեն, միտքը դրած էր երթալ Ժիւլ Վիննորին տեսնել, անոր պատմելու համար օրուան միջադէպերը։

Ալիսի ժամադրութեան վրայ խօսք չպիտի բանար բնաւ։ Այդ գաղտնիքը իրը չէր բնաւ. մանաւանդ որ Ալիսը ու իր բարեկամը շատ սիրելուն՝ չէր ուզեր զանոնք վշտացնել անզգուշութեամբ մը։

Բայց Ժիւլ Մաքսիմ միեւնոյն պատճառները չունէր տիկին Նալթայի հետ ունեցած սիրային արկածին վրայ լուռ մնալու։ Անիկա այն արկածներէն չէր զորս գաղտնի պահել անհրաժեշտ է, կնոջ մը պատիւը չվտանգելու համար. Մաքսիմ բուռն փափաք մը կը զգար իր ընկերոջ բացուելու։

Վիննօրի լաւ խորհրդակից մըն էր։

Դժբախտաբար, երբ Մաքսիմ հասաւ Սիւրէն փողոցը, գրասենեակը գոցուած էր։ Վիննօրի ճաշի գացած էր։

Այս տեղեկութիւնը հաղորդուեցաւ Ժօզէֆի կողմէ, որ դռնապանին խցիկին մէջ կը գտնուէր դիպուածաւ. ծառան աւելցուց թէ այդ իրիկուն տէրը պարահանդէս պիտի երթար աղջկան հետ։

Բարի լուր մըն էր ատիկա։ Ալիս պարահանդէս կ'երթար. ուրեմն մխիթարուած կամ անոր պէս բան մըն էր։ Գէթ համոզում գոյացուցած էր Պ. տը Բարնուէլի բացակայութեան նկատմամբ, եւ յուսալի էր որ ի մտոյ բոլորովին մոռնայ զայն։

Մաքսիմ այնքան գոհ էր որ բան մը չըսաւ Ժօզէֆին, որ նախկին քարտուղարին շահերուն կը ծառայէր։

Ժօզէֆ պզտիկ ինկածի երեւոյթ մը ունէր, այնպէս որ զղջացած էր ձախող գործի մը մասնակցած ըլլալուն համար։

Մաքսիմ գնաց փնտռել Ժօզէֆը այն փոքր ճաշարանին մէջ՝ ուր կը ճաշէր ամէն իրիկուն սովորաբար։ Հոն չէր գացած այն իրիկուն։ Ակէսօ փողոցի տան մէջ, ուր կը բնակէր երիտասարդ արկղակալը, դռնապանը հարցաքննելով պատասխանեց թէ իր վարձակալը տուն եկած էր հագուելու համար, որովհետեւ ճաշէն յետոյ պարտէր պարահանդէսի երթալ. դռնապանը աւելցուց թէ քիչ մը առաջ դուրս ելած էր անիկա։

Ըսել է Վիննօրիի գործերը լաւ ճամբու մէջ կ'ընթանային։

—Օ՛ն, խորհեցաւ Մաքսիմ զուարթօրէն, Ալիս իմ կարծածէս աւելի շատ բուժուեր է։ Գոհ եմ որ մեծապէս նպաստեցի այդ հրաշալի բուժման, որովհետեւ կորովի ընտրով մը խօսեցայ. լաւ գործ մը ըրի. հետեւաբար իրաւունք ունիմ քիչ մը զուարճանալու այս իրիկուն։ Զուարճանալ ո՞ւր եւ ի՞նչպէս։ Ակումբին մէջ. ճաշը լաւ է հոն։ Բայց հարիւրին ինըսուն՝ սեղան նստողները տաղտկացուցիչ մարդիկ են։ Քաֆէ Անկլէ երթամ, ուր շիշ մը շաթօ-լաթուր կը պարպեմ, ներշնչուելու համար։

(Շարունակելի)